

የቤተ ክርስቲያናችን ባሕል ፍቅርና ትሕትና ነው። እባቶቻችን ኪዳን ለማድረስ ፣ ለማሳረግ ወዚህ አንተ ቅደም አንተ ቅደም መባባላቸው ለይምሰል ሳይሆን ከሐዋርያት የተቀበሉት «ሐኦኔ ይልቅ ወንድሜ» የመባባል ባህል ነው። ቀሳውስት ነዛዜን ሲሰጡ በማዕረግ የሚስተካሏቸውን «እባቶቹ» ፣ በመፃረግ የሚያንሱአቸውን «ወንድሞቹ» ብለው መጥራታቸው ትእምርተ ፍቅር ወትሕትና ነው። «ተዘከረኒ ኦ አቡዩ ካህን በጸሎትክ ቅድስት!» እየተባባሉ በጸሎት መተሳሰባቸው የካህናት ፍቅር መገለጫ ነው።

ካህን ከካህን ጋር ሲጣላ ልጅ ወላጆቹ ሲጣሉ የሚሰማውን ያህል ምእመናንን ያሳቅቃል ፣ ፍቅርን ተቀባይነት አገኝ ብሎ ካህን ካህንን ለምእመናን ቢያማና ቢተኝ ራሱን ያዋርዳል። የቀደሙት ቅዱሳን ካህናት ሌላውን ካህን እያቃለሉ በምእመናን ፊት የሚናገሩና ራሳቸውን ብቻ ጥሩ አድርገው የሚያሳዩ አልነበሩም ፣ እንዲያውም ከራሳቸው ክብር ይልቅ የሌላው ክብር በምዕመናን ፊት እንዲገለጥ የሚሹ ነበሩ።

ቀደም ሲል የሥልጣን ክህነትን አስመልክቶ ያነሣውን ታሪክ እዚህ ላይ ደግመን እናንሣ። ኃጢአቷን ጽፋ ያመጣችሁትን ሴት የተጻፈውን ሁሉ ከአንዲት ኃጢአት በቀር አንደፋቀላት ስለ ቅዱስ ኤፍሬም አንብቦን ነበር። ይህ አባት የቀረችውን አንዲት ኃጢአት ግን «ለእኔ አይቻለኝም ፣ ለቅዱስ ባስልዮስ ነው እንጂ» ብሏታል ፣ ቅዱስ ባስልዮስም እንዲሁ «ለእኔም አይሆንልኝም ፣ ለቅዱስ ኤፍሬም ነው እንጂ» ብሎ ነበር። ሁለቱም አባቶች ሥልጣን ሳይናፈቸውና መፋቅ ሳይችሉ ቀርተው አይደለም። የእኔ ክብር ከሚገለጥ የወንድሜ ክብር ይገለጥ ብለው ነው እንጂ።

ከካህን የሚጠበቅ ግን ጥል አይደለም «ወኩሉ ነፍስ ይትጋባእ ምስለ ዘክሚሁ ወሰብእኒ ምስለ ዘይዛወጎ ይተሉ /ፍጥረት ሁሉ እንደ

እርሱ ካሰ ፍጥረት ጋራ ወዳጅ ይሆናል። ሰውም የሚመስለውን ይከተላል» እንዲል (ሲራ ፲፫+፲፭) ካህን በመዐርግ ከማይመስሉት ጋር ወዳጅነት መስርቶ ንቀትን ከሚያተርፍ ይልቅ ፣ ወታደር ከወታደር ፣ ሽማግሌ ከሽማግሌ ጋር አንድ እንዲሆን ካህን ከካህን ጋር በፍቅር ተወዳጅቶ በመንፈሳዊ ሕይወቱ ሊደጋገፍ ይገባል።

ይልቁንም «ተአመኑ በበይነቲክሙ ኃጢአተክሙ /እርስ በእርሳችሁ ኃጢአታችሁን ተናዘዙ» እንዲል ካህናት ለምእመናን ንስሐ ከመስጠት ባሻገር አንዱ ቁስ ለአንዱ ኃጢአቱን እየተናዘዘ እርስ በእርስ በመደጋገፍና በመግገጸጽ የፍቅር እብነቶች መሆን ይጠበቅባቸዋል። (ያዕ ፬+፲፪)፤ ቅዱስ አትናቴዎስ በቅዱሴው «ሐ ካህናት አንትሙ ውለቱ አዕይንተ እግዚአብሔር ብሩሃት ተናጸሩ በበይነቲክሙ ፩ዱ ምስለ ካልዑ / ካህናት ሆይ የእግዚአብሔር ብሩሃን ዓይኖች እናንተ ናችሁ እርስ በእርሳችሁ አንዱ ከአንዱ ጋር ተያዩ» በማለት ካህን ከካህን ጋር በመንፈሳዊ ሕይወቱ ሊደጋገፍ እንደሚገባ ያስረዳል።

ዘወትር የሚሠዋውን ኅብስት በተራራና በኮረብታ፤ በበረሃና በቀላ የተበተነ ሲሆን የሚሰበሰበውና አንድ የሚያደርገው አምላክ ከካህናት ወገን አሳቡ የተለያየውን አንድ ያድርገው አሜን! «ፍቅር ወስንዕው የሃሉ ምስለ ካህናት እግዚአብሔር» ፍቅርና መስማማት ከእግዚአብሔር ካህናት ጋር ይሁን!

(ሃይ. አበ. ዘቂርሎስ ፳፩+፳፭)

፩. ክብርን ተርእዮን /መታየትን/ መሻት

ሰው ክብር የሚገባው ለእግዚአብሔር መሆኑን እያወቀ ለራሱ መክበርን የሚሻ ከሆነ በትዕቢት ጸር ተሸንፎአል ማለት ነው። ካህናትም ከክብራቸው አንጻር ለዚህ ጸር ሊጋለጡ ይችላሉ። የቀደሙት የሐዲስ ኪዳን ካህናት የዚህ ዓይነቱን ጸር ድል ነስተውት ነበር። እግዚአብሔር

በሰጣቸው ሥልጣን አጋንንትን ሲያወጡ ፤ ድውያንን ሲፈውሱ ሰዎች አይተው ሲያደንቁቸው እንኳ «ከራሳችን አንቅተን እንደዳንን አድርጋችሁ ለምን ታደንቃላችሁ ለምንስ ታከብሩናላችሁ?» እያሉ በመገሠጽ የሰዎች ልቦና ወደ እግዚአብሔር ይመልሱ ነበር። ከመከበራቸው የተነሣ እንደ አምላክ መሥዋዕት ሊያቀርቡላቸው የተነሡም ሰዎች ነበሩ። ነገር ግን ሐዋርያት ውዳሴ ከንቱ ሳያሸንፋቸው መክረው አስተምረው ወደ እግዚአብሔር ዘወር እንዲሉ ያደርጓቸው ነበር። (ሐዋ. ፲፬+፲፫)

አሊህ ካህናት ሐዲስ ውዳሴ ከንቱንና ክብርን የማይሹ ትሑታን በመሆናቸው እንኳን በማይገባቸው በሚገባቸውም ገንዘብ እንኳ ክብር ሲሰጣቸው አይሹትም ነበር። ለምሳሌ፡- ቅዱስ ጴጥሮስ ለክህነቱ የሚገባ የጸጋ ስማደትን ቆርኔሌዎስ ሲያቀርብለት የማትፈርስ የማትበለብስ ሥልጣን ከህነትን ይዞ ሳለ «እንደ አንተ ያለሁ ፈራሽ በስባሽ ነኝ» ብሎ በትሕትና ሲያስነሣው እንመለከታለን። ቅዱስ ጴጥሮስ ቆርኔሌዎስን ካጠመቀ በኋላ እንኳ ስለ ቆርኔሌዎስ መጠመቅ በይሁዳ ሳሉ ክርስቲያኖች ሲተርክ ቆርኔሌዎስ ያቀረበለትን ስማደትና የመለለለትን ምላሽ አልነገራቸውም ነበር። (ሐዋ. ፲፩+፩)

ከዚህም ሁለት ነገሮች ለመረዳት ይቻላል። አንደኛ የቆርኔሌዎስ ለቅዱስ ጴጥሮስ መስገድ በጎተት እንደሌለው ነው። /በኖረው ጠቅሶ ባስተማረበት ነበርና / ሁለተኛ ቅዱስ ጴጥሮስ ለክብሩ ቦታ የማይለጥ መሆኑን ነው። / የሚለጥ ቢሆን #የመቶ አለቃው ገና ሲያየኝ ሰገደልኝ! . » ብሎ በተናገረ ነበርና/

ካህናት በአገልግሎታቸው ረድኤተ እግዚአብሔር በገዢነት ጸንተው ቢያገለግሉና መንጋውን መጠበቅ ቢችሉ፤ ትሩፋታቸውም ቢበዛ ክብርን ከፈጣሪ እንጂ ከሰው መሻት አይገባቸውም። እንዲያውም በሰው መመስገን ክብር ያይደሉ ተዋርዶ ነው። ቅዱስ ጳውሎስ እንዳለ ሰው

ሰውን ቢያከብረውና ለሌላው ሥራውን ቢያወራሰት አመስጋኙም ፤ ተመስጋኙም ፤ የሚመስገንለት ሰሚውም መዋቲ ፈራሽ በስባሽ ናቸውና ተዋርዶ ነው። (፩ቆሮ ፱+፫ ትር)

ደግሞ ካህናት መንጋውን ቢጠብቁ ጌታ ለሐዋርያቱ እንደ ነገራቸው «የማንጠቅም ባሪያዎች ነን ልናደርግ የሚገባንን አድርገናል» ሊሉ ይገባቸዋል። (ሉቃ. ፲፯+፲) እንጂ መታበይ አይገባቸውም። ይኛው የኢትዮጵያ ኦርቶዶክስ ተዋሕዶ ቤተ ክርስቲያን ፓትርያርክ ብፁዕ ወቅዱስ አቡነ ተክለ ሃይማኖት የተናገሩት ንግግርም ለዚህ ምስክር ነው። እኚህ ደገኛ አባት የወር ደመወዛቸውን ለእንለምውታን ይሰጡ ነበር። ይሁንና ይህ መልካም ሥራቸው እንዲነገር አይፈልጉም ነበር። ለምን ተብለው ሲጠየቁም «እናት ለልጆችዎ የምትሰጠውን ሁሉ ሀገር ይወቅልኝ ትላለችን?» በማለት መልሰዋል። ስለዚህ ካህን በክህነቱ በጎ ቢሠራ እንኳ «ቀድሞስ መሾሜ ለምን ሆነና» ብሎ ራሱን ከትዕቢት ሊያርቅ ይገባዋል። ጸሎቱም «ኦ እግዚአ አእትት እምነያ ሰይጣን ትዕቢት / አቤቱ ሰይጣን ትዕቢትን ከእኔ አርቅ!» የሚል ሊሆን ይገባል።

ጌታችን እንዳስተማረው የሚኖር ካህን ለውዳሴ ከንቱ እጁን አይሰጥም። ደግሞም አቦ አቦ የሚል ፤ የሚያወድስ ሁሉ ከልቡ ነው ማለትም አይቻልም። ክብርን ተወዳጅነትን ሽቶ የሚያወድስም አለ። ጌታችን ቸር ሆኖ ሳለ ቸር መባልን እንዲሁ አልተቀበለም። ትውልድ ሁሉ ብጽዕት ከሚላት ከድንግል ተወልዶ ሳለ የወሰዱህ ማገጸኖች ያጠቡህ ጡቶች የተመሰገኑ ናቸውን መባልን እንዲሁ አልተቀበለም። የውስጥ የአፍኦን መርምሮ የሚያውቅ እርሱ ከሚያወድሱት በስተጀርባ ያለውን የአወድሰኝ ላወድስህ ጨዋታ ያውቅ ነበርና ነው።

ጌታችን በተለይ «ስለምን ቸር ትለኛለህ?» የሚል ጥያቄው ውዳሴን ስለመመርመር ለካህን ትልቅ ትምህርት ይሰጣል። ካህንም «አይ ሊቅ!» ፣ «የአን አገሉ ልጅ!» ፣ «አይ መታይ!» በሚሉት ሰዎች ከመደለት ይልቅ በትሕትና ጥጥ ጆሮውን መድፈን ፣ ሽንገላንም ማሸነፍ ይበጀዋል። ከተቻለው እንደ አቡነ ጎርጎርዮስ ካልዕ «እንደ ሰይጣን በውዳሴ ከነቱ አትምጣብኝ!» ብሎ መገሠጽም ይችላል።

ከዚህም ባሻገር «አመስጋኝ አማሳኝ» (አመስጋኝ አጥፊ) እንዲሉ የሚያመለግን ሰው መንፈሳዊ ዋጋን የሚያሳጣ ፣ የትዕቢት ምንጭ ፣ የትሕትና ጠር ሊሆንም ይችላል። ስለዚህ ተመሰገንኩ ብሎ ከመደለት ይልቅ ኃጢአተኝነትን በማሰብ ራስን መኮርኮምና የዲያቢሎስ ፈትና እንደሆነ ማሰብ የተመረጠ ነው።

የራስን ክብር መሻት የሚያመለግንን ሰው እስከመጥላትና ማራቅ ፣ ከፍ ሲልም ለራስ ክብርና ስም ሲሉ መንጋውን እስከ መተውና ለተኩላ እስከ መስጠት ሊያደርስ ይችላል ፣ ነቢዩ እግዚአብሔር ዮናስ «ከሕይወት ሞት ይሻለኛል!» እስከ ማለት ያደረሰው ለስሙ ለክብሩ ትልቅ ቦታ መስጠቱ ነበር። በወቅቱ እንደዚህ ነቢይ ሀሳብ «አርሱ ሕሰተኛ ነቢይ ተብሎ ከሚጠራ ይልቅ የነገደ ከተማ ሕዝብ በጠፋ ይሻል ነበር።»

ካህናት ለክብራቸው ብቻ የሚጨነቁ ከሆኑ እንደዚህ ነቢይ መንጋውን ይዘነጋሉ። አልፎም በኃጢአት ሰማቸው የጠፋና ሕዝብ የናቃቸውን ድውያን ነፍስ እንደ ሊቀ ካህናት ክርስቶስ ቀርበው ለመፈወስ «የኃጢአተኞች ወዳጅ» መሰኘትንም ለመታገስ ይችላሉ።

ተርአዮን መሻት ማለት ደግሞ መታየትን መፈለግ ማለት ነው ፣ ይህም ክብርን ከመሻት ጋር የተያያዘ ሲሆን መደነቅን መሻት ነው።

ወንጌል ተርአዮን መሻትን «ለሰው እንዲታዩ ሥራቸውን ያደርጋሉ» በማለት ያስቀምጠዋል። (ማቴ.፳፫፥፭)

ካህናት በቤተ መቅደስ በእግዚአብሔር ፊት በዜማ የሚያመለግኑና የሚጸልዩ ፣ እጅግ ብዙ ምእመናን የሚከታተሉትን እንደ ቅዱሴና ማህሌት ያለ መንፈሳዊ ሥርዓትን የሚመሩ ናቸው። ይህ ዓይነቱ መንፈሳዊ ሥርዓት ከምድር ቤተ መቅደሱን የሞሉ ምእመናንና ምእመናት ፣ ከሰማይ ደግሞ ቁጥራቸው የማይታወቅ የብዙ ብዙ የሆኑ መላእክትና ሰማያዊው ንጉሥ እግዚአብሔር የሚመለከቱት ሥርዓት ነው።

ከሰማይም ከምድርም ተመልካች ባለው በዚህ መንፈሳዊ ሥርዓት ላይ የሚያገለግሉ ካህናት በእገልግሎታቸው ወቅት በተዘከረ (በማስተዋል) ሆነው የሰማዩን ተመልካች እስበው ማገልገል ይጠበቅባቸዋል። ብፁዕ አቡነ ሺናዳ «ካህኑ የሚያዳምጡትን ሰዎች ለማስደሰት በማሰብ የሚጸልይ ከሆነ ግን በታይታ ኃጢአት ይወድቃል፤ በዚህ ጊዜ ጸሎቱን የሚያደርሰው ለእግዚአብሔር ሳይሆን ለሰዎችና ለራሱ ነው» በማለት ያስቀመጡት ሃሳብ የበለጠ ከላይ ያነሳነውን ቁም ነገር ያጠናክርልናል። (መንፈሳዊ ውጊያዎች ገጽ ፺፭)

ጭንቀታቸውና መጠበባቸው ለምድራዊው ተመልካች ብቻ ከሆነ ግን ከተዘከረና ከተመሰጠ የሚገኘውን መንፈሳዊ ጣዕም አይቀምሱም ፣ እንደ ቀደሙት ቅዱሳን ካህናት በልባዊና በጣዕመ ዝማሬ መዐርግ ሆነው ማገልገላቸው ይቀርና ለክብረ ሥጋ ወደሙ ክብር የለበሱትን ልብስ ተክህኖ እንደጌጥ ልብስ ፣ አበው በአንባ የደረሱትን ንባብና ዜማ እንደ ድምጽ ማሳመሪያ አንጉርጉሮ መመልከት ይጀምራሉ።

እግዚአብሔር የሰጣቸውን ጸጋ በትሕትና ይዘው ለእግዚአብሔር ክብር በማዋል ፈንታ ቅዳሴውንና ማጎሌቱን ወዳጅ አድናቂ የሚያበጁበት ፣ የሚሾሙ የሚሸለሙበት አድርጎ በማሰብ መጽሐፍ ያልሰራውን ንባብና ዜማ እስከ መጨመር ያደርሳቸዋል። የመጽሐፈ ቅዳሴ ትርጓሜ ይህን ድርጊት እንዲህ ሲል ይገልጠዋል፡- « (ኮህኑ) ዛሬስ ጌታው እገሌ ወይዘሮ እገሊት መጥተዋል ደምጹን ይስሙልኝ ቃሌን ይዩልኝ ብሎ በማቀማጠል በማደላደል አይቀድስ» (ሥር.ቅዳ ፭፡፲፱)

የሥርዓተ ቅዳሴንም ሆነ የሰብሐተ እግዚአብሔርን አፈጻጸም በአዘቦት ቀናትና በበዓላት ቀናት የተለያየ የሚያደርገውም ይህ ተርእዮን መሻት ነው ብሎ መገመትም ይችላል ፣ ፍትሐ ነገሥት ግን «ወእለ ይዘምሩ በውስተ ምሥዋፅ ኢይዘምሩ በትፍግዕት አላ በልባዊ በቤተ መቅደስ ውስጥ የሚያመሰግኑት ለተርእዮ እያመሰግኑ ልብ በማድረግ ነው እንጂ» ይላል (ፍ.ነገ ፲፮)

ከዚህ ሌላ ተርእዮን ከመሻት ጋር አያይዘን የምናነሳው ነጥብ ጌጠኛ ልብስን መውደድና ማለዋወጥ ነው። ከህን ስለ ክብረ ሥጋ ወደሙ ፣ ስለ ክብረ ወንጌል የማረ ልብስ ቢለብስ የሚነቀፍ አይደለም። መቆሽሽንና አልባሌ ልብስን መልበስን እንደ ቅድስና ምልክት ፣ የማረ የነጻ ልብስ መልበስን ደግሞ የደካማነት ምልክት አድርጎ ማለብም አይገባም።

ለምሳሌ ቅዱስ ኤፍሬም በሕልሙ በብርሃን ዓምድ ተመስሎ የተመለከተውን ቅዱስ ባስልዮስን ለማየት በሄደ ጊዜ ባማረ ልብስ ተሸልሞ አይቶት ነበር። ቅዱስ ኤፍሬም ይህን ሲያይ ይህን አባት ሰይጣን ተርእዮን በመሻት ጸር የተተናኮለው መስሎት ጥበብን አላገኘበትም ብሎ አስቦ ነበር። «እስመ በውስተ ምድንት ነፍስ

ኢተገድር ጥበብ፤ ወበውስተ ሥጋ ዘቅኑይ ለኃጢአት ኢተሐድር መንፈስ |ዲያቢሎስ በተተናኮላት ሰውነት ጥበብ አታድርምና። ለኃጢአት በተገዛ ሰውነትም አታድርምና።» ተብሎ ተጽፎአልና (ጥበ ፩፡፱)

ይሁንና ቅዱስ ባስልዮስ ይህን ያደረገው ስለ ክብረ ወንጌል ነው። በመንፈሳዊ ሕይወቱ ግን ቅዱስ ኤፍሬም እንደተመለከተው ከከዊን አላት መዐርግ የደረሰ፤ ተሐዋስያን በላዩ ሲያርፉ አርረው የሚወድቁለት ፣ በሚያስተምርበትም ወቅት ከአፉ የሚወጣው ቃል ከሰማዕያኑ ጋር በእሳት አምሳል የሚዋሐድለት ቅዱስ አባት ነበር። ይህ እንግዲህ ስለ ክብረ አምላክ የሚደረግ የማረ ልብስ መልበስ እንዳለ የሚያስረዳ ነው።

ይህ በእንዲህ እንዳለ የሚያገኙትን ገንዘብ ሁሉ ለጌጠኛ ልብስ በማዋል ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያንን የማይጠብቁ (የለባሹን ማንነትና ማዕረግ ከግምት ውስጥ ያላስገቡ) የቅንጦት ጌጠኛ አልባሳትን መለዋወጥ ፣ አልፎ ተርፎም የክህነትን የማዕረግ ልብስ አውልቆ ጥሎ ተርታ ልብስን መልበስ እና ክርስቲያናዊ ያልሆነ የአለባበስ ወረትን (ፋሽንን) መፍጠር ተርእዮን መሻት እንጂ ምንም ሊባል አይችልም።

ከሁሉ የሚከፋው ደግሞ ዓለምን እንደ መርገም ጨርቅ ጠልተው ፣ እንደ ሞተ ውሻ ተጠይፈው መንነው ቆብ የደፉ መነኮሳት ጌጠኛ ልብስ የሚሹ ሲሆን ነው። ክህነትን ከምንኩስና አስተባብሮ የያዘው ወንጌላዊ ዮሐንስ ግን ያስተማረን ይህን አይደለም።

እርሱ የወዳደቁ ጨርቆችን አያይዞ ሰፍቶ ከመንገድ ይጥል ነበር። ኃላፊ አግዳሚ ያነሳው እንደሆነ «ለካ ወንድሜ የሚለብሰውን እኔ ይገርዋለሁ» በማለት ለትምክህት ፣ ለተዝህር ፣ ለተርእዮ የሚሆን

መልካም ልብስን ከመልበስ ይከለክል ነበር። ሰው ተጸይፎት ከተወደደ ግን «ዛቲ ይእቲ መልበስ / ይህች ልብሴ ናት» ብሎ ይለብስ ነበርና።

መከላከልም ሆኑ ካህናት ጌጠኛ ልብስን ከወደዱ ቤተ መቅደስንና ቅጽፈ ቤተ ክርስቲያንን «የአለባበስ ማሳያ ስፍራ» ያስመስሏታል። መምህራን ቤተ ክርስቲያንና ካህናት ከሚገባው በላይ ለመልበስና ለማግኘት ታጥቀው የቆሙ ከሆኑ እንደ መምህራቸው ክርስቶስ «ምን ልታዩ ወጣችሁ? ቀጭን ልብስ የለበሰ ሰውን? እነሆ ቀጭን ልብስ የለበሱ በነገሥታቱ ቤት አሉ።» ብሎ ምእመናንን መገሠጽ እንዴት ይችላሉ? (ማቴ ፲፩፥፳)

ምዕራፍ አራት

ለካህን የሚገባ

፩ ዘወትር ለመማር ዝግጁ መሆን

ካህናት ቅሩባን እግዚአብሔር (የእግዚአብሔር ቅርቦች) እንደ መሆናቸው ከማንም በላይ ነገረ ሃይማኖትን ሊረዱና ሊመረምሩ ይገባቸዋል። ካህናት መንፈሳዊ ትምህርት መማር አለባቸው ስንል ለግብረ ከህንት ከሚያበቃው ትምህርት አንሥቶ እስከ መጸሕፍት ትርጓሜ ድረስ ነው።

ካህኑ የሚያገለግልበትን ቋንቋ ፣ የሚፈጽመውን ሥርዓት ፣ የሚያነበባቸውን የሥርዓት መፈጸሚያ መጻሕፍትና የሚፈጽማቸውን ምሥጢራት ምንነት ጠንቅቆ መረዳት ይኖርበታል። የጎጃም ሊቀ ጳጳስ የነበሩት ብፁዕ አቡነ ማርቆስ «ግእዝ የማያውቅ ካህንና አብድ አንድ ናቸው ፤ ሁሉም የሚናገሩትን አያውቁትም!» በማለት ይናገሩ ነበር። በእርግጥም ካህን የሚያነበበውን ወንጌል ፣ ተአምር ፣ ድርሳን የሚደግመውን ጸሎት ፣ የሚፈጽመውን ሥርዓት ምንነትና ትርጉም ማወቅ ይገባዋል። ይህ ከሆነ በአት ሳይዘጋ በረሃ ሳይሄድ በአገልግሎቱ ብቻ ከቅድስና ማዕረግ ይደርሳል።

ሃይማኖትን ያቀኑ ሦስት መቶ አሥራ ስምንቱ ሊቃውንት «ጠዓዲ ኩን በሊሐ ንባብ /ምሥጢሩን በማስተዋል የምታነብ ሁን» (ሃይ.አቤ.ዘሰ ፳፪) በማለት እንደተናገሩ ካህን ያለ አእምሮ (ያለ አውቀት) አንባቢና ተናጋሪ ሳይሆን የሚለውን የሚያስተምረውን የሚያውቅ ሊሆን ይገባል። (፩ኛቆሮ ፲፬፥፲፮)

«አስመ ውስጥ ለአመ ኮነ የአምር ዘይብሎ እሱኒ ይለምዕዎ የአምሩ ዘይብሎው / እርሱ የሚያስተምረውን ካወቀ የሚለውትም የሚላቸውን ያውቃሉና» ተብሎ እንደተጻፈ (ፍ.ነገ ፩፻፲፪) የሚናገረውን የማያውቅ ካህን ግን ቅዱስ ጳውሎስ «ወእንዘ ይፈቅዱ መምህራን ይኩኑ ኢየሱምና ዘለሊሆሙ ይነብቡ / መምህራን ሊሆኑ ሲወዱ የሚናገሩትን አያውቁትም» ካላቸው ጋር ይቆጠራል (፩ጢሞ ፩፥፮ ትር)

ብፁዕ አቡነ ቄርሎስ በጻፉልን «ኅብረ ብዙኑ» በተሰኘ መጽሐፋቸው እንደገለጹት የኢትዮጵያ ቤተ ክርስቲያን ካህን ሆኖ ምንም አያውቅም ማለት አስቸጋሪ ነው። ምክንያቱም እስከ ሥልጣን ካህነት መዐርግ ለመድረስ ቢያንስ ውዳሴ ማርያምንና መልክአ መልኮችን ሳይደግም ቅዳሴን ሳያውቅ አይሆንም። እነዚህ የጸሎትና የሥርዓት መጻሕፍት ደግሞ በውስጣቸው ታላላቅ ሃይማኖታዊ ምሥጢራትን የያዙ ናቸው ለዚህም ነው እንደ ብፁዕነታቸው አገላለጽ፡- «ካህን ሆኖ አላውቅም አልተማርኩም የሚል ብዙ ገንዘብን ይዞ የሚቸገርን ሰው ይመስላል።» ችግሩ ምንም አለማወቅ ሳይሆን የሚውቁትን አለማወቅ ነው ማለት ይቻላል።

ካህን ምእመናንም መናፍቃንም ለሚያነሡአቸው ጥያቄዎች ምላሽ ለመስጠት የግድ ትምህርተ ሃይማኖትን ማወቅ ይገባዋል። ቅዱስ ጳውሎስ ለቲቶ ስለ ካህን ሲነግረው «ዘምሁር ቃለ ሃይማኖት ዘይክል ገስጸ በትምህርት ሕይወት ወይዘልፎሙ ለእለ ይትዋሥኡ /የሃይማኖትን ነገር የተማረ የሚከራከሩትንም የሚረታ ይሁን» ብሎአል። (ቲቶ ፩፥፱) ስለዚህ ካህናት ለሚጠይቋቸው ሁሉ መልስ ለመስጠት የተዘጋጁ ሊሆን ይገባል። (፩ኛኢፕ.፩፥፲፭) መናፍቅን መርታትም ሲባል እንደ ዲያቢሎስ በጽርፈት (በስድብ) ! የመናፍቃንን ንግግር በማጣመም ! የተራቀቀ

የሃይማኖት ትምህርት ያላት ቤተክርስቲያንን ምላሽ እንደሌላት በሚያስመስል ተራ መከራከሪያ ነጥብና አስረጂ (ሎጂክ) በመዝለፍ አይደለም።

በመጽሐፍ «ካህኑ የሠራዊት ጌታ የእግዚአብሔር መልእክተኛ ነውና ከከንፈሮቹ እውቀትን ይጠብቁ ዘንድ ይገባቸዋል» (ሚል ፪፥፮) ተብሎ ተጽፎአል። ካህን ለሌላው የሚተርፍበት የትምህርተ ሃይማኖት ግንዛቤ ከሌለው ግን ምእመናን ለኑፋቂ ይዳርጋል። የዕውር መሪም ያሰኘዋል። በዚህም ምእመናን በሃይማኖታቸው ላይ ያላቸው እርግጠኝነት እየላላ ይመጣል። ደግሞስ ከምእመናን (ከበጎቹ) የተሻለ እውቀት ከሌለው ምንን እረኛ ሆነው?

መንፈሳዊ እውቀትን ያልያዘ ካህን ውኃ የሌለውን ወንዝ ይመስላል። ቅዱስ ዳዊት «ፈለገ እግዚአብሔር ምሉዕ ማያተ» /የእግዚአብሔር ወንዞች ውኃን የተሞሉ ናቸው በማለት መምህራን ቤተ ክርስቲያንን ምድርን (ምእመናን) ለፍሬ የሚያበቃ ውኃን (ቃለ እግዚአብሔርን) በያዙ ወንዞች ይመስላቸዋል። (መዝ. ፷፬፥፱) ታዲያ ቃሉን ያልተሞሉ ካህናት ውኃ የሌለባቸው ወንዞች የተሰኙት ለዚህ ነው በባሕረ ሀሳብ መቅድም መርሐ ዕውርን ጠቅሶ ይህን ሀሳብ የሚያጠናክር ምሳሌን እንደሚከተለው ያስቀምጥልናል።

«ካህን ዘኢየሱምር ሀሳብ ባሕር ይመስል ከመ ፈለገ ዘአልቦ ማይ ውስቴቱ /ባሕረ ሀሳብን ያልተማረ (የማያውቅ) ካህን በደረቅ ወንዝ ይመስላል።» ነጋድያን ከሩቅ ሆነው ቅጠሉን ለምልሞ ሲያዩ ፖሬ ቆርጥመን ጠል ነስተን እንነሣ ብለው ይሄዳሉ። ሲያጡበት ተስቅቀው ይመለሳሉ ይላል።

ባሕረ ሀሳብን ያልተማረ ካህን የእጽዋማትና በዓላትን መውጫያ እና መግቢያ ብቻ የሚጠይቁትን እንዲህ ካሳቀቀ ፤ መሠረታዊ የትምህርት ሃይማኖት ጥያቄን ለሚያነሱ ምእመናን ምላሽ መስጠት በማይቻለው ካህን እንደምን ምእመናን ይሳቀቁ ይሆን? ተሳቅቀው ብቻ ቢያበቁ መልካም ነበር። ከዚያም አልፈው ለሁሉ ምላሽ ያላትን ቅድስት ቤተ ክርስቲያንን ወደ መናቅና ወደ መጠራጠር ሊያመሩ ይችላሉ እንጂ።

ካህን ይታዘቡኛል ብሎ የማያውቀውን እንደሚያውቅ አድርጎ ቢናገር ደግሞ የበለጠ ይከፋል። የማናውቀው ነገር መኖሩ ፍጡራን የመሆናችን ማስረጃ ነውና አላውቅም ማለትም አንድ በጎ ነገር ነው። ጊዜው ደርሶ አስጨንቆ የሚይዘው ሲገኘው ደግሞ ለባሰ ንፍረት ይጋለጣልና የማያውቀውን አላውቅም ማለትም ካህን ገንዘብ ሊያደርግ ይገባል። «ኢትዮጵያን ለመኑሂ በዘሊለበውከ ወኢያኦመርከ ከመ ኢትጎፈር በርእስከ / የማታውቀውንና ያላስተዋልከውን ነገር በራሱ እንዳታፍር ለማንም አትናገረው» (ተግሣጽ ዘቅ. ዮሐ. አፈ.)

አንድም መንፈሳዊ እውቀት የሌለው ካህን ነፋስ የሚበትነው ደመናን ይመስላል። በመጽሐፍ ቅዱስ መምህራን በደመና ተመስለው ይነገራሉ። ደመና አቅፎ የያዘውን ውኃ በምድር ላይ እንደሚያፈስ መምህራንም የያዙትን የቃለ እግዚአብሔር ውኃ በምድር ምእመናን ላይ ያፈስሳሉ እና በደመና ይመሰላሉ። ለምሳሌ አንድ ኃይለ ቃል ብናነግ በመጽሐፍ «ዝናብንም እንዳያዘንቡበት ደመናዎችን አዝዛለሁ» ብሎ እግዚአብሔር የተናገረው መምህራን እንዳያስተምሩ አዝዛለሁ ሲል ነው። (ኢሳ ፭፥፮) «ደመናት ዝናም በሞሉ ጊዜ በምድር ላይ ያፈስሱታል» እንደሚል ካህኑ በቃለ እግዚአብሔር ውኃ ሲሞላ ለሌላው ማፍለስ አይችልም። /መክ. ፲፩፥፫/

ወደ ቀደመ ነገራችን ስንመለስ ደመና በዛሬ ጊዜ ገበሬ እርሻውን በቅብቅብ ፤ ዘሩን በዕንቅብ አድርጎና ይዞ በተስፋ ይጠብቃል። ነፋስ መጥቶ በበተነው ጊዜ ግን ተስፋ ይቆርጣል። እንዲሁም ካህኑን ምዕመናን አምሞ ጠምጥሞ ፤ መነሳሰብን ይዞ፤ ልብሱን አንጽቶ ባዩት ጊዜ ያልተማሩት እንማራለን፤ የተማሩት ምሥጢር እንረዳለን ብለው ወደ እርሱ ይሄዳሉ። ደርሰው ምሥጢር ትምህርት ሲያጡበት ግን ተስፋ ይቆርጣል።

ያልተማረ ካህን በደረቅ ጉድጓድ ይመሰላል። ደረቅ ጉድጓድ ቀርበው ሲያዩት ባዶ ሆኖ እንደሚያገኙት ትምህርት ሃይማኖትንም የማያውቀው ካህን ተርታ ደቀ መዝሙር (ተራ ተማሪ) ጠይቆ ምላሽ የሚያሳጣው ነው። እንዲሁም በጥቂት ኃይለ ቃልና ጥቅስ መናፍቁም ፤ አላዊውም ፤ ምንም የማያውቀውም የሚረታው የሚያሳፍረው ነውና ነፋስ በሚበትነው ደመና ተመስሏል። (፩ኛ ጴጥ ፪፥፲፮)

አለማወቅ ኃጢአት አይደለም። ለማወቅ አለመጣር ግን የነፋስ ሰንተት ነው። «ተከብሮ ያደርጋል ደንቆሮ» እንዲሉ «ካህን ሆኜ ባለ እንዴት እማራለሁ?» ብሎ ከትምህርት መራቅ የለበትም። «ርእሳ ለክህደት ጸጊበ ትምህርት ውሉክ / የክህደት ራሷ ትምህርት መጥገብ ነው (በቃኝ ማለት ነው)» እንዲሉ ካህን ከመማር ወደጎሳ ባለ ቁጥር ከእምነትም የዚያኑ ያህል እየራቀ ይመጣል። ይልቅስ ቃለ እግዚአብሔርን እንደ ማንኛውም አማኒ መስማት ፤ በመዐርግና እውቀት ከሚያንሱትም ቢሆን በትሕትና መማርና መገለጽ ለካህን ክብር እንጂ ተዋርዶ አይደለም።

ካህናት የማይገባ ተግሣጽ ከማይገባው ሰውም እንኳ በሰነዘርባቸው በትሕትና መቀበል እንጂ «ተሰደብኩ ክብራ ተነካ» ብለው

መመለስ አይገባቸውም። ይልቁንም ሳይንቁ ሳያቃልሉ «አንተ ሁለንተናህ በኃጢአት ተወለድህ ፤ አንተም እኛን ታስተምረናለህ?»/ «ከኩተት እስከ ሽበት የኖርንበትን ሕግ እንዴት አልጠበቃችሁም እንባለን» እንዳሉ አይሁድ ፤ ለክብራቸው ሳይጨነቁ መስማት ይጠቅማቸዋል (ሐዋ ፭፥፶፫ / ዮሐ.፱፥፴፬)

ነቢዩ እግዚአብሔር ቅዱስ ዳዊት የሳኦል ቤተ ዘመድ የሆነ የጌራ ልጅ ሳሚ የርግማንና የስድብን ቃል ሲናገረው «እግዚአብሔር ዳዊትን ስደበው ብሎ አገዝታልና ይርገመኝ» ብሎ በአኩቱት ስድብን ተቀብሎ ነበር (፪ኛ ሳሙ. ፲፮፥፭-፲) ካህናት እንኳ የሚገባው ሰው ፤ በማይገባው ሰውና ባልተገባ ሁኔታ ወቀሳ ሲሰነዘርባቸው በትዕግስት ለገስጸ ርእሰ (ራስን ለመገሠጽ) ሊጠቀሙበት ይገባል። የተናጋሪውን ማንነትም ሳያዩ እግዚአብሔር እንደተናገራቸው አድርገው መቀበል ይገባቸዋል።

በአንድ ወቅት በሥርዓተ ቅዳሴ ላይ የነበሩ አበው ካህናት ሥጋ ወደሙን ሲያቀብሉ አንድ ሕጻን ሮጦ ወደ እነርሱ ቀረበ። ካህኑም «ጸጋ እግዚአብሔር ጠርታዋለች» ብሎ ሥጋውን አቀበለው ፤ ደሙንም በጽዋው አጠጣው። ሕጻኑም «አንሰ አፈርህ ሠላሰተ ግብራተ ወይእቲ ጸሐተ ነፍስ እም ሥጋ ወተራክሶ ምስሰ እግዚአብሔር ወጸሐተ ፍትሕ ላዕሌየ / ሦስት ነገሮችን አፈራለሁ፤ ይህም የነፍስ ከሥጋ ተለይቶ መውጣት ፤ ከእግዚአብሔርም ጋር መገናኘት፤ በላዩ ላይ የሚመጣውንም ፍርድ ነው» በማለት አለቀለ፤ ካህናቱ ግን ይህን በሰሙ ጊዜ «እግዚአብሔር እንጂ በዚህ ሕጻን አድሮ ዘለፈን» ብለው አልቅለዋል። ይህ ሕጻን ቅዱስ ያዕቆብ ዘሥራግ ነበር። ካህን እንኳ ከመንፈሳዊ ትምህርት ገበታ ከሕጻንም፤ ከባልቴትም ፤ ከሚሳደቡ ለሕዛብም ቢሆን በትሕትና እየተማረና ራሱን እየመረመረ ሕይወቱን የሚያስተካክል የተዘከረ ሰው ሊሆን ይገባዋል።

፪ አርአያ መሆንና አስማሰናከል

«አስመ በከመ ይከውን ካህን ከማሁ ካዕበ ሕዝብኒ ፤ ካህኑ እንደሚሆነው ሕዝቡም እንዲሁ ይሆናልና» እንዲል ሆሴዕ ነቢይ መምህሩ ደግ የሆነ ከሆነ ሕዝቡም እንዲሁ ይሆናል። ካህናት በበጎ ምግባር ከጸኑ ለምእመናን አብነት ይሆናሉ። በተቃራኒው ደግሞ ካህኑ በምግባር ቢደክም ሕዝቡም እንዲሁ ይደክማል።

ጌታችን በቃሉ «ዓይንህ ታማሚ ብትሆን ሰውነትህ የጨለመ ይሆናል በአንተ ያለው ብርሃን ጨለማ ከሆነ ጨለማውስ እንዴት ይበረታ?» ሲል ተናገረ (ማቴ ፮፥፳፫) የዓለም ብርሃናት የሆኑ ካህናት ሥራቸው ያልቀና ከሆነ የሥራ መከናወኛ እነርሱ ናቸውና የምእመናኑም ሥራ ያልቀና ይሆናል። «በአንተ ያለው ብርሃን ጨለማ ከሆነ ጨለማው እንዴት ይበረታ?» ሲል ደግሞ «የተሾመ ካህን የቀና ካልሆነ እንደምን ፍጻ ይጸናብህ? እንደምን መክበሪያ መጽደቂያ ይሆንሃል?» ለማለት ነው። ስለዚህ ካህናት በፈሪሐ እግዚአብሔርና በመንፈሳዊ ትጋት ለምእመናን አብነት ሊሆኑ ይገባል።

ሐዋርያው ቅዱስ ጴጥሮስ «አርአያ ኩነዎሙ ለመርዳቱ ከመ አመ አስተርአየ እግዚአ ናሎት ትንሥኡ አክሊለ ስብሐት ዘኢያጸመሂ ፤ ለመንጋው ምሳሌ ሁኑ . . . የእረኞች አለቃ በሚገለጥበት ጊዜ የማያልፈውን የክብርን አክሊል ትቀበላላችሁ» (፩ኛ ጴጥ ፩፥፫) በማለት እንደተናገረ ካህናት ከእረኞች አለቃ ከክርስቶስ ዋጋን ይቀበሉ ዘንድ ለመንጋው ምሳሌ መሆን ይጠበቅባቸዋል። ጌታችን በመዋዕለ ሥጋዊው የጸመ ፤ የጸለየ ፤ የተጠመቀ ምን ይረባኝ ምን ይጠቅመኝ ብሎ ነው? አርአያ ለመሆን እንጂ። ካህንም ምናልባት የማይጠቅመውንም ቢሆን

መንፈሳዊ ነገር እስከ ሆነና አርአያ የሚሆንበት ነገር ካለ ሊፈጽመው ይገባል።

ሌላው ነጥብ ደግሞ ለሌሎች ማሰናከያን ላለመስጠት መጠንቀቅ ነው። ቅዱስ ጳውሎስ «አገልግሎታችን እንዳይነቀፍ አንዳች ማሰናከያን አንሰጥም» እንዳለ (ዩዮ ቆሮ ፮፥፫)

ካህን ሆኖ ምእመናንን ለኃጢአት የሚገፋፋ ምግባርን ማሳየት መንጋን ካለመጠበቅ አልፎ በጎችን እንደ መግደል የሚቆጠር ነው። ወደ መልካም መንገድ መምራት አለመቻል አንድ ጥፋት ሆኖ ሳለ ወደ ክፉ መንገድ መምራት የበለጠ ጥፋት ነው። ካህኑ አደራ የተሰጠው ልጆቹን እየመራ ወደ እግዚአብሔር መንግሥት እንዲገባ እንጂ ወደ ሲኦል እንዲጎዳ አልተሾመም።

በታሪክ ክራሳቸው አልፈው ለብዙዎች ጥፋት ምክንያት የሆኑ ብሎም ለቤተ ክርስቲያን ጠላት ሆነው ጠላት ያፈሩ ካህናት ተክስተዋል። እነ አርዮስ ፣ ንስጥሮስ ፣ መቅዶንዮስን የመሳሰሉት አርእስተ መናፍቃን ቤተ ክርስቲያን በክብር ያስቀመጠቻቸው እስከ ጽጵስና መዓርግ ጭምር የደረሱ ካህናት ነበሩ። ይሁንና መንጋውን ካለመጠበቅም አልፈው ለብዙዎች ክህደትና በተኩላ እጅ መውደቅ ምክንያት ሆነዋል።

ዛሬም ድረስ የእነርሱ ክፉ እርሾ ለቤተ ክርስቲያን እሾህ ሆኖ ምእመናንን የሚያቆስል ብሎም ለክህደት የሚዳርግ ሆኖ ቀርቶአል። ቅዱስ ጳውሎስ «ከሂድሁ በኋላ ለመንጋው የማይራሩ ጨካኞች ተኩላዎች እንዲገቡባችሁ ፣ ደቀ መዛሙርትንም ወደ ኋላቸው ይስቡ ዘንድ ጠማማ ነገርን የሚናገሩ ሰዎች በመካከላችሁ እንደሚነሱ እኔ አውቃለሁ» ያለው እንዲህ ስላሉት ነው። (ሐዋ ፩፥፳፰)

ከእነ አርዮስ በኋላም ቢሆን እስካሁን ድረስ ከኑፋቁ እስከ ባዕድ አምልኮ ድረስ ጠልቀው እየገቡ ይሁዳ ከአይሁድ ጋር እንደተስማማ ከጠንቋዮች ከሥር ማሾች ቅጠል በጣሾች ጋር እየተባበሩና እየተወዳጁ «ላዩ ሰንሰለት ውስጡ ዓውደ ነገሥት» እንደሚባለው ባሕታዊ ስመ አጋንንትን እየጠሩ ፣ መተት እየመተቱ ቤተ ክርስቲያንን አለስሟ ስም ፣ አለግብሯ ግብር ያሰጧትና ምእመናንን ለክህደትና ለባዕድ አምልኮ የዳረጉ ካህናት ተነሥተዋል።

እንዲህ ያሉት በክህነት ስም እየነገዱ ለሥጋዊ ብዕል (ሀብት) የሚረጡ ካህናት ምእመናን ታቦትን ከጣዖት ፣ ክርስቶስን ከቤልሆር ፣ ጸሎትን ከመተት ለመለየት እንዲቸገሩ ፣ ፍጽምት ቤተ ክርስቲያንን እንደ ርኩስ ነገር እንዲቆጥሩ ምክንያት ሆነዋቸዋል። በላይኛው ስፍራ የሚጠብቃቸው ፍዳ ጽኑዕ ነው። ሕዝብ ስቤ ፣ ገንዘብ ሰብስቤ ፣ ሰው አሳብሬ ጥንቅላ አስከብሬ ፣ የልቤን ሠርጼ ኋላ ንስሐ ገብጼ ድኜ እሞታለሁ የሚል ዕቅድ ያላቸውንም «ታሠግራ ነፍስ ሕዝብየ ወታሐይዎኑ ነፍስክን /የሕዝቤን ነፍስ አጥምዳችሁ ነፍሳችሁን ልታድኑ? አታድኑም» ይላቸዋል። (ሕዝ. ፲፫፥፲፰)

በታሪክ እንዲህ ያሉ በክህነታቸው ክፉ ግብርን የሚያስተምሩ ፣ በጠንቋዮች ደጅ የማይጠፉ ፣ ሲሞትም ጸሎተ ፍትሐት የሚያደርሱ ፣ «ጌታዬ ጌታዬ» እያሉ የሚያለቅሱ ለብዙኃን እንቅፋት የሆኑ ካህናት እንደተነሡ ሁሉ ፣ እንደ ቅዱስ ባስልዮስ ያሉ ጠንቋዮችንና መተተኞች አሳፍረው ቤተ ክርስቲያንን ያኮሩ እበው ካህናት ተነሥተዋል። ለቤቱ የሚያውቅ አምላክ ይክበር ይመስገንና እየተነሡም ነው!! ይህ ካህን በደዊው ሳለ ጸልዮ የሦስት ቀናት ዕድሜ ተጨምሮለት ምክረ አጋንንትን አፍርሶ ጠንቋዩን አላምኖ አጥምቷል። ቤተ ክርስቲያን የምትሻው እንዲህ ያለውን ካህን ነው።

ካህናት አምልኮተ እግዚአብሔርን ሲፈጽሙና አገልግሎታቸውን ሲያካሂዱ በፍርሃትና በጥንቃቄ መሆን እንዳለበት ቀደም ባሉት ንዑሳን አርእስት ተገልጧል። የካህናት ሁኔታ የምእመናንን እምነትና ፈሪሐ እግዚአብሔር ይወስነዋል። ካህኑ በድፍረት የሚያገለግል ሲሆን ምዕመናን «አርሱ መምህር አረኛ ሆኖ እንዲህ ካደረገ . . . » የሚል አላስፈላጊ ንጽጽር ውስጥ ይገባሉ። «በእናንተ ለበብ ስሜ በአሕዛብ ዘንድ ይሰደባል» (ሮሜ ፪፥፳፱) የተባለውም ምእመናን ካህናትን ወጥተው ሲያሙ ይፈጽማል። ትምህርተ ሃይማኖትን ሳይመረምሩ «ካህን ይህን አደረገ» ብለው ብቻ ወደ ክህደት የሚያመሩ አሉ። ይህ ሞኝነት ቢሆንም ካህናት ግን መሰናክልን ላለመስጠት መጠንቀቅ አለባቸው።

የካህን ፈሪሐ እግዚአብሔር መጉደል ምእመናንን ወደ ሦፋቂ ሊመራ እንደሚችል አንድ የመጽሐፍ ቃልን በማስረጃነት ልንጠቅስ እንችላለን። «ወዘይስሕቅ በጊዜ ቅዳሴ ለእመ ኮነ ካህን ኩነሁ ፩ ሱባኤ ወለእመኮነ ሕዝባዊ ይጸዕ በውእቱ ጊዜ ወአይትመጠ እምቁርባን /በቅዳሴ ጊዜ የሚስቅ ሕዝባዊ (ጨዋ) ከሆነ ሳይቀበል ይውጣ ካህን ከሆነ ግን አንድ ሱባኤ ይለይ» ይላል።» በዚህ ትእዛዝ ላይ ሕዝባዊውን ወዲያው ይውጣ ብሎ ካህኑን ያቆየበት ምክንያት አለ ፤ ካህን ከመቅደስ ከውስጥ ይቆማል። ከምእመናን ወገን ምን ድርጊት እንደፈጸመ የሚያየው የለም ወጥቶ ቢሄድ «አባ እገሌ ከመሥዋዕቱ ምን አይተውበታል?» ብለው መሥዋዕቱን ሳይቀር ይጠራጠሩታልና ነው። እዚህ ላይ የምንይዘው ቁም ነገር ካህን ፈሪሐ እግዚአብሔር ሲጎድለው ሰዎችን ወደ ክህደት ሊመራ እንደሚችል ነው።

የእግዚአብሔር መልእክተኞች በበጎ ነገርም ቢሆን ለሌሎች ምክንያት ላለመስጠት ይጠነቀቃሉ። ነቢዩ እግዚአብሔር ሳሙኤል

ሳዎልን ለንግሥና ከቀባው በኋላ ጀቱን ነገደ ጽኑል ይዞ ወጥቶ ነበር። ከዚያም «በትራችሁን ስጡኝ ዕጣ ላውጣላችሁ» ብሎ ዕጣው ሲወጣ መጨረሻ ለሳዎል ወጣለት። ይህ ነቢይ ለንግሥና ሳዎልን ከቀባው በኋላ እንዲህ ማድረጉ እንደኛ መቼም እግዚአብሔር የሰጠውን አይነሳውም ብሎ ሲሆን ሁለተኛው ምክንያት ግን ማማለጃ በልቶ ቃል ለቃል ተጨዋውቶ ዝምድና ኖሮት አድልቶ ነው ብለው እንዲያሙት ነበር። (ጆኛ ሳሙ I+II)

የሐዲስ ኪዳን ካህናት ቅዱሳን ሐዋርያትም እንዲሁ ለምዕመናን መሰናክል እንዳይሆኑ የሚጠነቀቁና አብነት የሚሆኑ ነበሩ። ለምሳሌ በይሁዳ ፈንታ ሐዋርያ ለመተካት ምርጫ ባደረጉ ጊዜ ቅዱስ ማትያስ እና ቅዱስ ዮሴፍ ተመርጠው ነበር። ከሁለቱ የቱ ለሐዋርያነት እንደሚበቃ የሚያውቁበት ጸጋ መንፈስ ቅዱስ ሐዋርያት ነበራቸው። ይሁንና ምርጫውን የፈጸሙት በዕጣ ነበር። ይህን ያደረጉት ምንም ቢበቁ በራሳቸው ቢመርጡ ኖሮ ምዕመናን «ተዘምዶተ ሥጋ ኖሯቸው አድልተው ነው፤ ማማለጃ በልተው ነው» ባሏቸውና በሐሜት በተጎዱ ነበር። ስለዚህ ይህን በማሰብ በዕጣ አደረጉ። (ሐዋ. ፩፥፳፩ ትር) እናም ካህን በጎ ሥራንም ጭምር የምእመናንን ድካም ከግምት ውስጥ እያስገባ ሊሠራ ይገባዋል።

ሐዋርያት መሰናክል ላለመሆን ከመጠንቀቅ ባሻገር ለሌሎች አብነት የሚሆኑበትን ነገርም ይፈጽሙ ነበር። በሐዋ ፫፥፩ ቅዱስ ዮሐንስና ቅዱስ ጴጥሮስ በምኩራብ ለመጸለይ የሄዱት «ጸሊ በገዡ / ስትጸልይ በሰውር ይሁን» የሚለውን የኔታ ቃል ዘንግተውት አልነበረም። ለሰው አብነት የማይሆኑበትን ተሰውሮ መሥራት ለሰው አብነት የሚሆኑበትን ግን ገልጦ መሥራት እንደሚገባ ያውቃሉና አብነት ለመሆን ነው። ለምሳሌ መጠጥ መጠጣት አብነት የሚሆኑበት

አይደለምና ካህን መጥኖ ሊጠጣ ይገባቸዋል ፊት ሊጠጣ ባይታይ መልካም ነው። እንደ ጻድቁ ኖን ለስካር ቢደርስ ግን ክብሩን ያዋርዳል። የሚመለከቱትም እርሱን በማማት እንዲቀጡ ያደርጋቸዋል። (ዘፍ ፱፥፳) «ክብሩ ለብእሲ ተከልዖ እምጽዕለት / የሰው መከብሩ ከስድብ መከልከል ነው» እንዳለ (ምሳ ፳፥፫) ካህን ከክፉ ንግግርና ከክፉ ሥራ መለየቱ ክብሩን ከፍ ያደርገዋል።

ካህናት በጎ ነገርም ቢሆን ምእመናንን የሚያሰናክል ከሆነ ሊተውት ይገባል። «የልቤን እግዚአብሔር ያውቃል» እያሉ በአፍአዊ ግብር ለሌላው መሰናክል መሆን አይገባም። ደግሞም የአፍአው የውስጥ ድምር ውጤት ነው። የሦስት ባልንጀሮች ቀሳውስት ታሪክ ለዚህ ማስረጃ ነው። እነዚህ ቀሳውስት ሐመረ ንጽሕናቸው ያልተሰበረ ፣ በአጋንንት ድል ያልተነሱ ፣ በሥጋዊ ማዕበል ሞገድ ያልተናወጡ መነኮሳት ነበሩ። ነገር ግን ያዩአቸው በልብሳቸው ጌጥ ብቻ እየገመጸታቸው የሥጋቸውን ንጽሕና ሳያውቁ ይዘብቱባቸው ነበር። ይሁንና እሊህ አበው ምንም ንጹሐን ቢሆኑ ማጌጣቸው ለሌላው ሕሊና እንቅፋት መሆኑን አውቀው እርግፍ አድርገው ተውት (ተአማርያም ፩፻፶፮) ስለዚህ ለካህን የሚገባው «መጽሐፉ መት ከለክለ?» ብሎ መከራከር ብቻ ሳይሆን ለምዕመናኑ ሕሊና መጠንቀቅ ነው።

ማንኛውም ሕዝባዊ /ምእመን/ ለራሱ እንዳይወድቅ ሊጨነቅ ግድ አለበት። ካህን ግን ቢወድቅ ይዞአቸው ሊወድቅ የሚችል ብዙ ነፍሳት በዘባኝ ሥልጣኑ (በሥልጣን ትክካው) ላይ አሉና ጉዞው ሁሉ በጥንቃቄ ያለ ሐሜት ሊሆን ይገባል። «ሀሉ አንተ ዘእንበለ ሐሜት ከመ ሊይትዐቀፍ በእንቲያክ ፆጽሂ / እንዳስ እንኳ በአንተ እንዳይሰናክል ያለ ሐሜት ኑር» እንደተባለ (ፍ.ነገ ፭) የካህን መንፈሳዊ አቋም ምን ያህል

በምእመናን ሕይወትና አመለካከት ላይ አሉታዊና አወንታዊ ተጽዕኖ እንዳለው በብሉይ ኪዳን የነበረ አንድን ካህን በመጥቀስ እንመለከታለን።

አንትያኮስ የተባለ አረማዊ ንጉሥ በሀገሩ እስራኤል ላይ ፎልፎስ የተባለ ገዢን ሾሞ ነበር። ይህ ፎልፎስም በወቅቱ ሊቀ ካህን የነበረውን አልዓዛርን አስጠርቶ «አስተዋይና ብልህ ስለሆንህና ቀድሞ ለአንተ ፍቅር ሰላላች ራራልሃለሁና ልገድልህ አልሻም ስለዚህ የንጉሡን ትእዛዝ ተቀብለህ ለምሰሉ ሰገድና መባውንም ብላ ከሞትም ትድናለህ» አለው። ካህኑ አልዓዛር እንዲህ ሲል መለሰለት፡-

«እኔ አረጋዊ ነኝ የሕዝብም አለቃ ነኝ። በእግዚአብሔር ላይ በማመፅ ሕዝቤን አስት ዘንድ ገሊናቸውንም አደክም ዘንድ አይገባኝም። መከራን ስለ እግዚአብሔር ትዕዛዝ ልታገስና በሃይማኖት ልጸና አብነትም ልሆናቸው ይገባል። ሃይማኖትን እንዲጠብቁአት የማገዘቸው ሆኔ ሳለ መከራን ተሰቅቄ ሃይማኖቴን ብተው «ይህ አረጋዊ አዋቂ ሆኖ ሳለ ስለዚህች ዓለም መውደድ ትእዛዝ እግዚአብሔርን ካፈረሰ እኛ ወጣቶችማ እንደምን ይገባን? ከእርሱ እንማር በእርሱም እንመራ» ይላሉ ለስንተታቸውና ከሃይማኖት ለመውጣታቸውም ምክንያት እሆናለሁ ስለዚህ መሞት ይሻለኛል።» በማለት መስክሮአል (መጽሐፈ ዮሴፍ ወልደ ኮርዮን /ዜና አይሁድ/)

የካህን እርአያነቱ በመንፈሳዊ ሕይወት ብቻ ሳይሆን በሥጋዊና ማኅበራዊ ሕይወቱም መሆን አለበት። «የቤት ቀጋ የውጪ አልጋ» እንደሚሉት ሰው ቤተ ሰዎቹን በሚገባ የማያስተዳድር ፣ ማኅበራዊ ኑሮው ከኅብረተሰቡ ጋር ተግባብቶ መኖር የማይችል ከሆነ እንኳን እርአያ ሊሆን ማስናክሉም የማይቀር ነው።

ሐዋርያውም «ወዘለ ሊይክል ሠረጸ ቤቱ እፎኑ ያስተሐምም ቤተ እግዚአብሔር / የራሱን ቤት እንዲያስተዳድር ባያውቅ

የእግዚአብሔርን ቤት እንዴት ይጠብቃል?» (፩ኛ ጢሞ ፫፥፭) በማለት እንደተናገረ ቤተሰቡን ሠርቶ ቀጥቶ ማሳደር የማይቻለው ካህን በአራቱ ማዕዘን ያሉ ምእመናንን ሠርቶ ቀጥቶ ያሳድራል ተብሎ አይገመትም። የአንድ ካህን ቤተሰቦች ቢበዙ ሰባት ወይም ስምንት ናቸው። እነዚህን ጠብቆ ፈሪሃ እግዚአብሔርን አስተምሮ ፤ ስነ ምግባር ማስያዝ ካልቻለ ብዙኃን ምዕመናንንም እንዴት ይችላል? «ብላ ቤተ ሰዎቹ የማያስብ ማንም ቢሆን ሃይማኖትን የካደ ከማያምንም ሰው ይልቅ የሚከፋ ነው።» ተብሎም ተጽፎአል። (፩ኛ ጢሞ. ፭፥፮)

፫ ትዕግሥተኛ መሆን

ትዕግሥት (ጽናት) ለክርስቲያናዊ ጉዞ መሠረታዊ ነገር ነው። ይልቁንም ካህን እጅግ ትዕግስተኛ መሆን ይገባዋል። ካህናት በልዕልት ሥልጣን ላይ ያሉ ብርሃናት ናቸውና ሊሰው አይቻላቸውም። ስለዚህ እንደማንኛውም ሰው ደርሰው የሚቆጡና ለጸብ የሚነሳሉ መሆን የለባቸውም። ካህን ማንም ክፉ ቢያደርግበት የተሰጠውን ክብርና ኃላፊነት በማስብ ሊታገስ ይገባዋል ፤ ቂም እየተያያዘና እየተራገመ ፤ ነገር እየሠራ ቢያገለግል ግን መቅሠፍትን ያመጣል።

ለካህኑ ክሰው ተጣልቶ ፤ በነገር ረትቶ ከሚኖር ይልቅ ተሸንፎ ፈሪ አላዋቂ ተብሎ መቀመጥ መንፈሳዊ ዋጋን ያሰጠዋል። ይልቁን ከክብሩና ከተሸከመው ከባድ ኃላፊነት የተነሣ ትዕግስተኝነት ይበልጥ ይጠቅበታል። ቅዱስ ጳውሎስም ለቲቶ ስለ ካህን ሲጽፍለት «ዘያነሐሲ /ነገር አላፊ ልበ ሰፊ ይሁኑ» ብሎአል። (ቲቶ ፩፥፮) ለክብሩ ከመጨነቅና ተነካሪ ከማለት ይልቅ እንደ ክርስቶስ ለጠላቶቹ መልካም የሚያደርግ ሊሆን ይገባዋል።

በአንድ ወቅት ሙሴ ነቢይ እገቱ ማርያምና አርን «ከሚስቱ ጋር እያደረ መቅደስ ይገባል ፤ ከአሕዛብ ተጋብቷል» አያሉ አሙት። እግዚአብሔር ስለ መረጠው አገልጋዩ ስለሙሴ ቀንቶ ወንድሟን ያማችው ማርያምን በለምጽ አነደዳት። ሙሴ ግን «እንኳን እንዲህ የሆነች» ሳይል ሥርየትን ለምኖላት ፈውስን አሰጥቷታል። (ዘጉ ፲፪፥፩-፲፭)

መጽሐፍ ቅዱስ የሙሴን ትዕግሥትና የዋህነት እንዲህ ሲል ይገልጻል፡- «በትሕትናውና በጸሎቱ ይህን ያህል ሕዝብ ሲጠብቅ ያልተበሳጨ አንድ ሰው ስንኳ ያላጠፋ የእግዚአብሔር ባርያ ሙሴን አስበው ፤ አንተን በድለዋልና አቤቱ ወገኖችህን ይቅር በል ቸል አትበል፤ እያለ ላሙት ፤ እግዚአብሔርም ያጠፋቸው ዘንድ ለወደደ ለእገቱና ለወንድሙ በየዋህነቱ ወደ እግዚአብሔር ለምኖ ኃጢአታቸውን አስተሰረዩላቸው እንጂ ፤ ያልተበሳጨ የእግዚአብሔርን አገልጋይ ሙሴን አስበው» (፪ኛ መቃ ፲፭፥፩)

በቁሙ ሲተረጎምም «ዘሊያፈጥን ዕዴሁ ለዘቢጥ /ፈጥኖ የማይማታ» ተብሎአልና ካህን እጁን ፈጥኖ ለመምታት የማይሰድ ትዕግስተኛ መሆን ያስፈልገዋል። ሥጋን ከነፍስ ጋር አስታርቆ አስማምቶ ሥርየትን የሚሰጥ ገባሬ ሠላም ካህን እጁን ለፀብ ማንሳት የለበትም። ደመ መለኮትን በሚቀዳበት ክቡር እጁ የሩቅ ብእሲን ደም ሊያፈስስ እጁን ሊያነሳ አይገባውም። እንኳን የሰው የእንስሳስ ደም ማፍሰስ መቸ ሰካህን ተፈቀደ? ደግሞም ካህን ለመንፈሳዊ ሥራ እንጂ እንዲህ ያለው ግብር ከአርሱ የሚጠበቅ አይደለም።

አምላክ ለካህን መንፈሳዊ ሥልጣንን እንጂ ሥጋዊ ጉልበትን አሰመስጠቱ የካህን እጅ ለመማታት እንዳይውል ሲል ነው። በወንጌል ሊቀ ሐዋርያት ቅዱስ ጴጥሮስ ጌታችንን ለመያዝ ጭፍሮች በመጡ ጊዜ

ሰይፍ መዝገብ የሊቀ ካህናቱን ባሪያ ማልኮስን ጆሮ ሲቆርጥ ጌታችን የገሠጸው መሆኑ ተጽፎአል፤ በትርጓሜው ላይ ደግሞ አንድ ቁም ነገር እናንሻለን። ቅዱስ ጴጥሮስ ሰይፍን የሰነዘረው የማልኮስን አንገት አንሻ ብሎ ነበር። ነገር ግን የካህን እጅ አያቀናምና ለአንገቱ የሰደደው ለጆሮው ሆነ ይላል። ከዚህ ማብራሪያ ካህን የጥል ሰው አለመሆኑን ለመረዳት እንችላለን።

ካህን ትዕግስትን ገንዘብ ማድረግ አለበት ሲባል ዱላ ከመማዘዝ ብቻ ሳይሆን ክፉ ንግግርን ከመመለስ ቂም ከመያዝም ጭምር ነው፤ እርሱ የእግዚአብሔር እንደራሴ ነውና ከየትም አቅጣጫ የሚመጣን በደል በይቅር ባይነት እንደ አምላኩ ተሸክሞ ታግሶ መኖር ይጠበቅበታል። ካህን ቂም በቀል ቢይዝ ከሕዝባዊው ያልቅ ይገዳልና በትዕግሥትና በእኩቴት ስድብና ጥቃትን አየተቀበለ በእግዚአብሔር ፊት ሊቆም ያስፈልገዋል። ሊቀ ካህናት ኢየሱስ ክርስቶስ እንኳን ግጥሙ ባሕርይ ሆኖ ሳለ ስለ ሕዝቡ መዳን ስድብን ታግሷል። የክርስቶስ መልእክተኛ የሆነው ካህንም «ትዕይርቶሙ ለእለ ይትጻዋሩኝ ወድቀ ላዕሌዋ / የሰደቡህ ስድብ በላዬ ወድቃብኛለች» እያለ ስለተሰጠው ሥልጣን መነቀፍንና መከራን መታገስ አለበት።(መዝ.፳፮፥፱)

እዚህ ላይ ቅዱስ ሙሴ ጸሊምን እንደ አብነት መጥቀስ ይኖርብናል። በአንድ ወቅት አባ ሙሴን አበምኔቱ ቀድሶ ብሎ ረድኡን ላከበት፤ አባ ሙሴም እሺ ብሎ ሊቀድስ ልብሰ ተክህኖውን ለብሶ መጽሐፉን ደግሞ ሲጨርስ «ከምን ደረሰ?» ብሎ አበምኔቱ ረድኡን ጠየቀው፤ ረድኡም «ይኸው ሊገባ ነው ደግሞ ጨርሷል» አለ። አበምኔቱም ረድኡን ሂድና «ሐንተ ሻንቅላ ደግሞ አንተን ማን ከሥጋ ወደሙ አቅርቦህ? ብለህ በጥፊ መትተህ አስወጣው» አለው። ረድኡም የተባለውን በአባ ሙሴ ላይ አደረገና ወደ አበምኔቱ ተመለሰ፤ አበምኔቱም «ምን አለ?» ብሎ ቢጠይቀው «ዝም አለ» አለው። ይህን

ጊዜ «ብል ግባና ቀድሶ በለው» ብሎ ላከው። ረድኡም ሂዶ «ግባና ቀድሶ ተብላል» ሲለው «እሺ» ብሎ ገብቶ ቀድሷል (ፊልተሰ ፱፱)።

ይህ አበምኔት ይህን መልእክት ለአባ ሙሴ መላኩ የእምነቱን ጽናትና ትዕግስቱን ለማየት ነው። ይሁንና ይህን ንግግር መነሻ በማድረግ በመጀመሪያ አንድ ነገር እናንሳለን። አባ ሙሴ እንደ ሊትዮጽያዊነቱ ጥቁር ነውና በመልኩ የሚተቸት ሰዎች ነበሩ። ጥቁረት እና ቅላት ወይም አፍአዊ ተክል ሰውነት ለመንፈሳዊ አገልግሎት መመዘኛ አይደለም። ለአገልግሎት የማይከለክል የአካል መጉደልንም ጨምሮ ሌሎች አፍአዊ ምክንያቶች መልክአ ነፍስን (የነፍስ መልክን) ብቻ በሚመለከት አምላክ ፊት ከማገልገል አያገዱም። ፍትሐ ነገሥትም «እስመ ነውረ ሥጋ ኢኮነ ነውረ ወባሕቱ ነውርስ ነውረ ነፍስ ወአቱ / የአካል ጉድለት ነውር አይደለም፤ ነውርስ የነፍስ ነውር (ኃጢአት) ነው» ይላል። ስለዚህ እንዲህ ባሉ ምክንያቶች ትችት የሚያደርስበት ካህን ትዕግስተኛ መሆንን ከአባ ሙሴ ጸሊም ሊማር ይችላል።

ማገኛውንም አይነት ስድብንና ያልተገባ ነቀፋን መታገስ ለጊዜው እንደእሾህ ነው። ጌላ ግን እንደ እሾህ አክሊል ሆኖ ዋጋን የሚያስጥ ነውና መታገስን አንተው።

ከዚህም በተጨማሪ አባ ሙሴ እንዴ «ቀድሶ» እንዴ «አትቀድስም» እያሉ ሲያገላሉትና ሲመቱት ለክብሩ ሳይላሳ በተዋርዶ ሁለት ጊዜም እሺ ማለቱ ሌላ ቁም ነገርን ያስጨብጠናል። ይህም መንፈሳዊ አገልግሎት የራስን ክብር ጥለው፤ ተለማምጠው፤ እየተሰደቡም ቢሆን ሊፈጽሙት የሚገባ እንደሆነ ነው። ስለዚህ ካህናት በአገልግሎታቸው የሚያስከፋና የሚያስቆጣ ነገር፤ እለዚያም በሰዎች መጠላትና መነቀፍ በገጥማቸው በተቻላቸው አቅም ማሰናከያን

ላለመስጠት እየጣሩ በጎ ሊሠሩ ፣ የሚመጣቸውን ክፉ ነገር በመቀበል ስለ ስሙ የተጠሉና የተናቁ ይሆኑ ዘንድ የተገባቸው ሆነው ስለ ተቆጠሩ አምላክን እያመሰገኑ መኖር ይጠቅማቸዋል። (ሐዋ.5.41)

፩ ትረፋትን መለማመድ

ብዙ የተሰጠው ብዙ ይጠበቅበታልና ካህን በመንፈሳዊ ማዕረግ ከሁሉ ከፍ አንዳለ ያንኑ ያህል በመንፈሳዊ ትረፋት በጾም በጸሎት በስጋደት ፣ በምጽዋት በመንፈሳዊ ግብር ሁሉ የቀደመ መሆን ይጠበቅበታል። በሐዋ ፩+፩፮ «ወይእኬኒ ዕቀቡ ርእሰክሙ ወኩሉ መራዕዩ ፣ ለመንጋውና ለራሳችሁ ተጠንቀቁ» በማለት ካህን ለራሱ ካልተጠነቀቀ ለመንጋው እንደማይተርፍ አስምሮበታል።

ቅዱስ ጳውሎስ በሌላም ሰፍራ «ነፍሱን እንደሚጎስም» ሁሉ እንዲሁ አልጋደልም ፣ ነገር ግን ለሌሎች ከሰበከሁ በኋላ ራሴ የተጣልኩ እንዳልሆን ሥጋዬን እየጎሰምኩ አስገዛዋለሁ።» (፩ኛ ቆሮ ፱+፳፮-፳፯) በማለት ፣ ሌሎችን የሚያስተምር ካህን ራሱን ትረፋትን ምግባርን ባያስተምር የተጣለ እንደሚሆን አስረድቷል ፣ ሐዋርያው እንዲህ ዓይነቱን ካህን «የሌላ መምህር ራሱን አታስተምርም?» በማለት ይጠይቀዋል። (ሮሜ ፪+፳፩)

ጌታችን በወንጌል «ምንተ ይበቁዎ ለሰብእ ለእመ ኩሉ ዓለመ ረብሐ ወነፍሱ ገዙሉ ፣ ሰው ዓለሙን ሁሉ ቢያተርፍ ነፍሱን ግን ቢያጎድል ምን ይጠቅመዋል?» ያለውን ቃል አንድም ለዚህ ልንጠቅሰው እንችላለን። ብዙ ምእመናንን ከገቢረ ኃጢአት ወደ ገቢረ ጽድቅ መልሶ ራሱን ግን የተወ ካህን ይጎዳልና (ማር ፮+፴፮)

ለሌላው እያበራ እርሱ እንደሚከሰል ፋና ፣ ሌላው ታጥቦ ሲጠራበት እርሱ እያደፈ እንደሚሄድ መታጠቢያ ገንዳ ፣ ሌላው ተደግፎት ሲቆም ራሱ ግን ለመቆም እንደማይችል መቋሚያ ፣ ብዙ ተዳዳሪዎችን ሲሰፋ የራሱን ቀዳዳ ለመስፋት እንደማይችል መርፌ ፣ ካህኑም ሌላውን እያለመለመ እርሱ የሚደርቅ ፣ ለራሱ የማያውቅ እንዳይሆን ምግባር ትረፋትን መለማመድና መሥራት ይኖርበታል። ትረፋትን መለማመድ ሲባልም ጾም ፣ ጸሎት ፣ ሰረድ ፣ ምጽዋት ፣ እንቅልፍን መቀነስ ፣ ምግብን መክፈል የመሳሰሉትን ነው።

ዕድሜውን ሙሉ በመንፈሳዊ ተጋድሎ እና በማስተማር ሲፋጠን የኖረው የኢትዮጵያ ብርሃን ደገኛው ካህን እቡነ ተክለ ሃይማኖት እንኳን ለዘመናት ካስተማረ በኋላ የዓመታት ትጋቱን እንደ ኢምንት ቆጥሮ በአቱን አጽንቶ ለመጸለይ በወደደ ጊዜ፡-

«ወለእመ ጠፍኦ ማንቶት አልቦ ዘየሐቱ ሎቱ ዘእንበለ ዘይክድኖ ጽልመት ፣ ለዓቃቤ ሥራይኒ መኑ ይፌውሶ ለእመ ኢየሁዳ ፈውሰ ለርእሱ ከማሁ ኮነት ነፍስየ በላዕሌየ መብራት ቢጠፋ የሚያበራለት የለም ጨለማ ይወርሰዋል እንጂ ፣ ባለመድኃኒትን ማን ይፈውሰዋል? ራሱ የሚድንበትን ካለወቀ ፣ ነፍሱም በእኔ ላይ እንዲሁ ሆነች፣ ሌሎችን አጣፈጥኩ ለራሴ ግን አልጫ ሆንኩ። ሕመማንን ፈወስኩ ለራሴ ግን ድውይ ሆንኩ። ለዓለም አበራሁ ለራሴ ግን ጨለምኩ» ብሏል።

እርግጥ ነው ይህ ቃል ከዚህ ቅዱስ አባት መንፈሳዊ ሕይወት ጋር የሚሄድ እይደለም ፣ ለትሕትና የትነገረ ነው እንጂ። ነገር ግን አባታችን በዚህ ንግግሩ የሚያንኳኳው የሌሎችን ሕይወት መሆኑ ጥርጥር የለውም።

ካህን በቸልተኝነት እንደ ካህን ቀርቶ የምእመናንን ያህል እንኳን መታጋት እስከማይችል ድረስ የሚደክምበት አጋጣሚ ሊኖር ይችላል። ይህም ጸሎትን በመተው፣ ያለ ልክ በመብላትና በመጠጣት፣ በመተኛት ወዘተ ነው። ካህን እንዲህ ሲደክም በመዓርግ እና በእውቀት ከእርሱ የሚያንሱ ምእመናን ሳይቀር ይታዘቡታል፤ ይንቁታልም።

ከምእመናንንም አልፎ አንዳንዴ ኢላማንያን አሕዛብ ሳይቀር «እርስዎ ቁስ አይደሉ አንዴ...?» እስኪሉት ድረስ ሊደክም ይችላል፤ የእግዚአብሔር መልእክተኛ ዮናስ ነቢይ እንኳ መንፈሳዊ ጥንካሬው በዛለበት ወቅት «ተንሥእ ወጸውክ ስመ አምላክክ / ተነሣና የአምላክህን ስም ጥራ!» ብለው የቀሰቀሱት አሕዛብ ነበሩ። ስለዚህ የእግዚአብሔር መልእክተኛ የተሰጠውን ክብር አስቦ ሌሎች ሳይነግሩት ቀድሞ ራሱን ለትሩፋት ማነሣሣት አለበት።

ብዙኃንን የሚያስተምርና የሚያበረታ ካህን ተፈትኖ ሲወድቅና ለዲያብሎስ እጁን ሊሰጥ እንደምን ይከብድ? መጽሐፍም እንዲህ ሲል ይወቅሰዋል፡- «እነሆ አንተ ብዙዎችን ታስተምር ነበር፤ የደከሙትንም እጆች ታበረታ ነበር፤ ቃልህም የሚሰናከለውን ያስነሣ ነበር፤ አንተም የሚብረከረከውን ጉልበት ታጸና ነበር፤ አሁን ግን በአንተ ላይ መጥቶአል፤ አንተም ደክምህ፤ ደርሶብሃል አንተም ተቸገርህ።» (ኢዮ. ፬፣፫፡፭)

በየትኛውም የመዓርግ ካህነት ደረጃ ያለ ካህን ከሥጋ ወደሙ መራቅ የለበትም። ጌታችን በቃሉ «እስመ ዘእንበሌየሰ አልቦ ዘትክሉ ገቢረ ወኢምንተኒ / ያለ እኔ ምንም ልታደርጉ አትችሉም» (ዮሐ ፲፭፡፭) እንዳለ ያለ ሥጋ ወደሙ የሰይጣንን ፈተና መቋቋምም ሆነ መንፈሳዊ ሥራን መሥራት አይቻልም። በማድረግ ምክንያት ከሥጋ ወደሙ

መራቅ መንፈሳዊ ሥራን ለመሥራትና የአጋንንትን ፈተና ለመቋቋም የሚያስፈልገውን ኃይል ያሳጣል።

ትሩፋትን መለማመድ ሲባል በዕለት የሚመጣ ነገር ሳይሆን ቀስ በቀስ የሚፈጸም ነው። መንፈሳዊ ትምህርትን የሚማር ሰው በአንዴ ተነሥቶ እንደማይዘልቅ ፊደል አጥንቶ ፊደል ሐዋርያ እንዲጀምር ካህንም ቀስ በቀስ ትሩፋትን መለማመድ ይጠበቅበታል። በቅዱስ ዮሐንስ አፈወርቅ ተግሣጽ ላይ እንደተገለጸው በመጀመሪያ ጥሪት ቁሪት ማኖርን በመተው ዕደ ሥጋን ከመቀማት በማራቅ ተጥሎም ምጽዋትን በማድረግ ከዚያም ዋዛ ፈዛዛን፣ በሰው መዘበት ግን፤ መደላደል መቀማጠልን፤ ሰውን መንቀፍን፤ መናቅንና ማዋረድን በመተው ትሩፋትን መጀመር ይቻላል።

ቀጥሎም እንቅልፍን መቀነስ ነው። «አ ካህን ለአመታንክ ጥዑዮ አምነ ሐማም ይኩን ንዋምክ ንዳጠ በኩሉ ጊዜ / ካህን ሆይ ከሐማም ጤናማ ከሆንህ እንቅልፍህ ሁልጊዜ በጥቂቱ ይሁን» ተብሎ ተጽፎአል። (ሃይ.አበ ዘሠ ፳፩፡፳፫) ስለዚህ ካህን በአብዝኖ ንዋም (እንቅልፍን በማብዛት) የማይሰጥም ዘወትር ለጸሎት ፈጥኖ የሚነሣ መሆኑን ያስፈልገዋል፤ ስለ ጸሎትም ቢሆን ካህኑ ሳያቋርጥ መጸለይ እንኳ ሳይቻለው በተወሰኑ ሰዓታት እንዲጸልይ ታዘዟል። (ፍ.ነገ ፭) ካህን የሚያስተምረውን ወንጌል ከማንም በላይ ራሱ ሊኖርበት ያስፈልጋል። አንዳንድ ጊዜ ወንጌል የማይመለከተው የሚመስለውና በየአጋጣሚው ለሚፈጠር ክስተት ቃለ እግዚአብሔር ሲጠቀስበት «እርሱማ ወንጌል ነው!» ብሎ ወንጌል ለሌላ ጉዳይ ወይም ለማስተማሪያ ብቻ እንደ ተጻፈ የሚያደርግ ካህንም ይከሰታል። ነገር ግን ካህናት ሳይጻፉ የሚነበቡ መጽሐፍት ሊሆኑና በወንጌል እየተመሩ በሕይወታቸው ሊያስተምሩ ይገባል።

፩ ክህነትን ስክብር መያዝ

ሥልጣን ክህነት ቸሩ አምላክ እግዚአብሔር ለሰው ልጆች የሰጠው ትልቅ ክብር ነው። የሰው ልጅ በመዋቲ ሥጋው አመዋቲ ሥልጣንን (በሚሞት ሥጋው የማይሞት ሥልጣንን) ገንዘብ ያደርግ ዘንድ፤ መንፈሳዊ ሀብታትን ይሰጥ ዘንድ ፤ መሾሙ የእግዚአብሔርን ቸርነት ያስረዳል። ካህናት እሳታውያን መላእክት ሊነኩት የማይችላቸውን ነገ እሳት ሥጋ ወደሙን የሚፈትቱ ገዑዳን ክቡራን ናቸው። ስለዚህም ይህን ዐቢይ ሥልጣን የያዘ ካህን ክብሩንና ሥልጣኑን ማወቅና ስክብር መያዝ ይገባዋል።

ቅዱስ ጳውሎስ «የእግዚአብሔርን ጸጋ (ሥጦታ) አልጥልም» (ገላ ፮፥፳፩) እንዳለ ካህን ክህነትን የምታህል መንፈሳዊት ሀብት የትም መጣልና ማቃለል የለበትም። ንጉሥ ከሕዝቡ መካከል አክብሮ የሾመው ባለሥልጣን ቢከዳው እና የጠላትነትን ሥራ ቢሠራ እንደሚያዝንበት ፤ ካህኑም ከሕዝቡ ለይቶ ሳይመርጠው መርጦ ሥልጣን ክህነትን የሰጠውን አምላክ ፤ ከመቅደሱ መግባትን፤ ምሥጢራትን ማየትን፤ በሕዝብ ላይ መክበርን ያደለውን ንጉሥ ቢተውና ከከሀዲያን ፤ ከመናፍቃን ፤ ከዘማውያን ከጠንቋዮች ጋር በግብር ቢመሳለልና ቢተባበር እግዚአብሔር ያዘንበታል ይቀጣውማል።

ስለ መጥምቁ የሐንስ መወለድ ሊያበሥር ቅዱስ ገብርኤል ወደ ካህኑ ዘካርያስ በሄደ ጊዜ ዘካርያስን ዲዳ እንዲሆን ያደረገው ባለማመት ብቻ ነበር? አልነበረም። ቅሩበ እግዚአብሔር ካህን ፤ ምሁረ ኦሪት (ኦሪትን የተማረ) ሆኖ ሳለ ሲማር የኖረውን የእግዚአብሔርን ከሀሊነት በመጠራጠፍ ነበር። (ሉቃ ፩፥፳) ይህ የሚያሳየው ካህን እንኳን ከክፉ ግብር ሊተባበር በአምነት ጉዳይ እንኳ ከሌሎች ይልቅ ብዙ የሚጠበቅበት መሆኑን ነው።

ካህን በብጽዓተ ክህነት ለቤተ ክርስቲያን የታጩ መሸራ ነው። አንድ ወጣት አሙኛ ይዞ እስከሚያገባት ድረስ ሊነካት እንደማይፈቀድለት ሥልጣን ክህነት የተቀበለውም ዕለቱን ገብቶ የማይቀድሰውና ቤተ ክርስቲያን እስክትፈቅድለት የሚጠብቀው ለዚህ ነው። እንዲሁም ካገባት በኋላ ባል ሚስቱን ትቶ ከሌላ ሴት ቢደርስ ቃል ኪዳንን አፈረሰ ፤ በዝሙት ረከሰ እንደሚባል ሁሉ ካህንም በብጽዓተ ክህነት ለቤተ ክርስቲያን የታጩ ሆኖ ሳለ ዓለማዊ ግብርን ቢሠራ ከከሃድያን ክስር ማሾች ከቅጠል በጣሾች ፤ ከጠንቋዮች ፤ ከክከብ ቆጣሪዎች ጋር በግብር ቢተባበር እንደዘሞተ ይቆጠራል።

ዝሙት ሲባልም በቁሙ ልንተረጉመው እንችላለን። በተጨማሪ ግን ዝሙት የወንድና የሴት ብቻ አይደለም። እግዚአብሔር ያላዘዘውን መሥራትም ዝሙት ነው። (ሆሴ ፩፥፱ ትር)

የካህን በማይገባ ግብርም ሆነ በዝሙት መገኘት ሥልጣንን የሚያፈርስ ከመሆኑ ባሻገር «በጋጥኦ ዳፋ ጸድቁ ይደፋ!» እንዲሉ ለብዙዎች መጥፋት ምክንያትም ይሆናል። በቤተ ክርስቲያን ታሪክ በቤተ ክርስቲያኒቱ ላይ ከፍተኛ ውድመት ስላደረሱ ሁለት አረማውያን ከሚነገር ነገር ጋር ይህንን መመልከት እንችላለን - የዲት ጉዲትና ግራኝ መሐመድ።

እነዚህ ሁለት አረማውያን በተነሱባቸው ዘመናት በቤተ ክርስቲያንና በምዕመናን ላይ ከባድ መከራን ያጸኑ ፤ አብያተ ክርስቲያናትና ንዋያተ ቅድሳትን ያጠፉ ናቸው። ስለ ሁለቱም አነሣሥ በቃልም በብራና መጻሕፍትም የሚነገሩ ታሪኮች አሉ። የታሪኮቹን እውነታነት በማረጋገጥ የተጻፈ ነገር ባላገኝም ይህ ጽሑፍ የታሪክ ጽሑፍ ስላልሆነ ማንሣት ወደ ፈለግሁት ነጥብ እመጣለሁ። በሁለቱ

አረማውያን ቅድመ ታሪክ ላይ የሚነገሩት ነገሮች አንዳች ተመሳሳይ ነገር አንዳላቸው ማስተዋል ይቻላል።

የዲት ጉዲት ለዝሙት ይፈልጋት የነበረ «ዲያቆን» ከልብሰ ተክህኖ ጨርቅ ቀርጦ ስለሰጣት በደረሰባት ቅጣት ቁም ይህ እንደተበቀለች ፤ ግራኝ መሐመድ ደግሞ አባቱ የሚባለው ከሙስሊም ሴት ጋር በዝሙት አድሮ በቆብ ፈንታ የሴቲቱን ኩፍታ አባስቶ በራሱ ላይ ደፍቶ ሴት ክርስቲያን የገባ «ካህን» እንደሆነና መሐመድም የአባቱን አሟሟት ለምቶ ቁም በመያዙ ይህን ጥፋት እንዳደረሰ ይነገራል። (የኢትዮጵያ ታሪክ ከዓፄ ልብነ ድንግል - ዓፄ ቴዎድሮስ ተ/ጻድቅ መኩሪያ ፤ ክርስትና በኢትዮጵያ ክፍል ሁለት እስከ ሰባት የሐ ገ/ማርያም)

ቀደም ሲል እንደ ተገለጸው በጠቀሰኝቸው መጻሕፍትም ቢሆን ስለዚህ ታሪክ በእርግጠኝነት የተጻፈ ነገር የለም። ይሁንና ይህ ድርጊት ሆኖም እንደሆነ ክብሩን የማይጠብቅ ካህን ምን ያህል የጥፋት ምክንያት እንደሚሆን ያስረዳል።

በሥልጣን ክህነት መክሊት ማትረፍ የሚገባ ነው። ይህ ባይሆንና በመክሊት ማትረፍ ቢያትት ግን መክሊትን አክብሮ ጠብቆ ማቆየት የተገባ ነው። እንደ መምህር በአንድ ወቅት የተናገሩትን እዚህ ላይ መጥቀስ ሳያስፈልግ አይቀርም። «ገብርኤር» እና «ገብር ኃካይ»ን (ማቴ.፳፭፥፲፱-፳) አስመልክቶ ሲያስተምሩ «አንድ መክሊቱን ቀብሮ የኖረው ሰው ዛሬ በኖር ጌታ ባመለከነው ነበር። ምክንያቱም በዚህ ዘመን መክሊቱን ባያተርፍበት ቀብሮ እንኳ ማቆየት የቻለ ሰው አልተገኘ ምና» ብለው ነበር።

ካህን በተሰጠው መክሊት እንደ ክህነቱ የሚገባውን ያህል ተግባር ምእመናንን ወደ መንግሥተ ሰማያት መርቶ ማስገባት ባይቻለው

ቢያንስ የተሰጠውን ሥልጣን አክብሮ ከኃጢአት ርቆ ንጽሕ ጠብቆ መኖር ይገባዋል። ስጦታን መናቅ ሰጪን መናቅ ነውና ለኃላፊው ምድራዊ ተድላኝ ደስታ የማታልፍ ክህነቱን የሚጥል ካህን እግዚአብሔርን ደስ አያሰኘውም። «ወዘንቱ ካህን ኢያህምሮ ለእግዚአብሔር በክህነቱ ፤ ይህ ካህን እግዚአብሔርን ደስ አያሰኘውም» እንዲል።

«ብርሌ ከነቃ አይሆንም እቃ!» እንዲሉ ሥልጣኑ ክህነት ፈርሶ የሚታደስ አይደለም- ጥንቃቄ ያሻዋል። አስቀድሞ ክብሩን የጣለ ሰይጣን የካህንን ክብሩን ለማስጣል የማይፈነቅለው ደንጊያ የለም። ከፍ ሲልም ሥልጣኑ ክህነትን በቸልተኝነት እንዲያፈርሱና ካፈረሱ በኋላ ደፍረው ላገልግል እንዲሉ ሊያደርጋቸውም ይችላል። ስለዚህ በመዓርን ክህነት ያሉ ሁሉ ራሳቸውን ለፈተና ከሚያጋልጥ ሁኔታ ማሸሽ አለባቸው። እዚህ ላይ በተለይ ዲያቆናትን ማንሣት ያስፈልጋል።

የዲቁና መዓርግ ከመዓርጋት ክህነት የመጀመሪያውና ትንሹ ቢሆንም ከሁሉ ይልቅ ፈተና የሚበዛው በዚህ መዓርግ ባሉ ላይ ነው። ቀዳሚ ሰማዕት ቅዱስ እስጢፋኖስ ለነጽሮተ ሥሉስ ቅዱስ (ቅድስት ሥላሴን ለመመልከት) የደረሰው እና በደንጊያ ተወግሮ ለጠላቶቹ ይቅርታን እየለመነ ለሰማዕትነት የበቃው በዲቁና መዓርግ ነው።

ቅዱስ እስጢፋኖስ በእርሱ ላይ ከነበረው የመንፈስ ቅዱስ ሀብትና መንፈሳዊ እውቀት የተነሳ አይሁድ ሊቋቋሙት አልቻሉም ነበር። «ወሰኦት ተቃውሞቶ አስመ በጥበብ ወበመንፈስ ይትናገረሙ ፤ ሊቃውሙትም አልቻሉም ፤ በጥበብና በመንፈስ ይናገራቸው ነበርና» እንደተባለ። (ሐዋ ፳፫፤) ይህ መንፈሳዊ ዲያቆን አእምሮ ጠብዓይ ቀንቶለት ጥበብ መንፈሳዊ ተሰጥቶት አይሁድን በተከራከራቸው ጊዜ «ይህንንስ በአፍና በመጽሐፍ የሚችለው የለም» ብለው ነበር።

ቅዱስ እስጢፋኖስ ለዲያቆናት አርአያ ነው። ዲያቆናት ቡራኬ ሲሰጣቸው እንኳን «በረከተ እስጢፋኖስ ይገድር በላዕሌክ / የእስጢፋኖስ በረከት በላይህ ይደር!» እየተባለ ነው። ቀሳውስት ስለዲያቆናት ሲጸልዩ ደግሞ «አብጽሖ ካዕባ ንብ ዘየአቢ መዓርግ ሢመተ ከህነት እንቲአን ወረሰሎ ምሉዓ ጸጋ ወጽድቅ ወሞገስ ከመ እስጢፋኖስ ዘርእየ ሀሉና ሥላሴ ዘበላዕሉ ፤ አንከረ ወተፋየጸ በርደተ መንፈስ ቅዱስ / ባሕርየ ሥላሴን እንጻየ እንደ እስጢፋኖስ ጸጋን ርዕይን ባለሚልነትን የተሞላ አድርገው መንፈስ ቅዱስ ቢያድርበት እንዳደነቀ እንደ እስጢፋኖስ፤ እካለ ሥላሴን እንጻየና እንዳደነቀ እንደ እስጢፋኖስ» እያሉ ነው። (ቅዱሴ ማርያም)

ቅዱስ አትናቴዎስም ቤተ ክርስቲያን ላይ ተረክዞን ያነሣው ርእሰ መናፍቃን አርዮስን በአደባባይ መልስ አሳጥቶ ዓምደ ቤተ ክርስቲያን የሆነው በዲቁና መዓርግ ነበር። «አ ዲያቆናት ማንቶቶ ሴተ ክርስቲያን ወላእካኒሃ ምልተ እም ውስቴታ ኢየሃሉ ተኩላ ምስለ በግዕ ፤ እንቁ ምስለ ርግብ ፤ ክርዳድ ምስለ ሥርናይ ፤ የቤተክርስቲያን መብራት ፤ አገልጋዮችዎም የምትሆኑ ዲያቆናት ሆይ ተኩላ ከበግ ጋራ ፤ ቈላት ከርግብ ጋራ ፤ ክርዳድ ከስንዴ ጋራ እንዳይኖር ከውስጥዎ ንቀሉ።» በማለት ዲያቆናት ቤተ ክርስቲያንን ከመናፍቃን ለመጠበቅ እንዲነቁ አደራ ይላል። (ቅዱሴ አትናቴዎስ ቁ ፲፩)

እነዚህ ሁለት ቅዱሳን ለዲያቆናት አርአያ ናቸው። ቅዱስ እስጢፋኖስ ዲያቆን ማለት እጁን ሰጥል ከመስብሰብ ይልቅ ስለ ሃይማኖቱ መከራን በአኩሪት እየተቀበለ እንደ ጌታችን ለሚጠሉት የሚጸልይ እንደሆነ ፤ ቅዱስ አትናቴዎስም ዲያቆን ማለት ትምህርተ ሃይማኖትን ተግቶ እየተማረና መጸሕፍትን እየመረመረ ቤተ ክርስቲያንንና ሃይማኖትን የሚያስከብር እንጂ ስለ ትምህርተ ሃይማኖት

ግድ የሌለውና በግብሩ ከዓለማውያን ጋር የሚተባበር እንዳልሆነ በተግባር አስረድተዋል።

ከዚህ ባሻገር ዲያቆናት የዝሙት ጸር በሚጸናበት በውርዘትና (በወጣትነት) ዕድሜ ላይ ያሉ ስለሆኑ በሕግ ተወስነው በጋብቻ እስካልኖሩ ድረስ እስከ ጊዜው እንደ መነኩሳት መሆናቸውን በማወቅ ራሳቸውን ከፈተና ማራቅና ማሸሽ አለባቸው። በጉያው አሳት ታቅፎ የማይቃጠል እንደ ሌለ በመረዳትም ወደ ኃጢአት ከሚመሩ ሁኔታዎች ከማንኛውም ክርስቲያናዊ ወጣት ይልቅ ዲያቆናት ሊሸሹ ይገባል። (ምሳ.፳+፳፯)

በዲቁና ያሉ ወንድሞች በወጣትነት እድሜ እንደ መሆናቸው በዝሙት ይፈተናሉ በሚል በሰዎች ዘንድ ተአማኒነትን ሊያጡና ሊታሙ ይችላሉ። ይሁንና ማዕረጋቸውን ሳይዘነጉ ፤ ክብራቸውን ጠብቀው ለሕሊናቸውና ለፈጣሪያቸው ታምነው መኖር ይጠበቅባቸዋል። ከህነቱን ሳይጠብቅ በድፍረት የሚያገለግለውን ግን ሰዎች ባያሙትም ፤ እግዚአብሔር ባይገልግበትም የማይሸሸው የሕሊና ጻፍ ይከተለዋል።

«በዲቁና ሥራ በመልንም ያገለገሉ ለራሳቸው ትልቅ ማዕርግና በኢየሱስ ክርስቶስ ባለው አምነት ብዙ ድፍረት ያገኛሉ» እንዲል በዲቁና አገልግሎት መታመን እጅግ ታላቅ ዋጋ ያለው ነው። (፩ጢሞ፲+፲፪)

ከህነታቸውን አክብረው የሚኖሩት ግን እግዚአብሔር ይጠብቃቸዋል። እንደ አንድ ዲያቆን፡- ይህ ዲያቆን የአንድ መኮንን ሚስት የሆነች ወዳጅ ነበረችው። ይህች ሴት ታማሚ ነበረች። ወደ ቤቷ እየሄደ ራሱን የሐንሰን ይደግምላትና በጎ ትሆን ነበር። ወንድ ከሴት ከደረሰ መታማት ልማድ ነውና ሰዎች «አንተ በሌለህበት ጊዜ ቤትህ

የሚገባ ሰው አለ» ብለው ለሴቲቱ ባል ነገሩት። ከዕለታት በአንድ ዕለት ቢገባ ዲያቆኑን ከፊቷ ቆሞ ሲደግምላት አገኘው። «ለካ የነገሩኝ ሁሉ ሐሰት አይደለም» ብሎ «ለቅናት የለውም ጽናት» እንዲሉ ከእነ መጽሐፉ አስጠቅልሎ ከባሕር አስጣለው። ወዲያው ብሩሕ ብእሲ ቅዱስ የሐንስ ወንጌላዊ ተቀብሎ በደሴት አኖረው።

ሴቲቱ ደዌው ሲጸናባት አባ በአሚን የተባለ መነኩሴ «ከዚያ ዲያቆን በቀር የሚያድንልህ የለም» ብሎ ለመኮንኑ ነገረው። መኮንኑም «ከባሕር አስጥዬው የለምን?» አለ። አባ በአሚንም «መስሎህ ነው እንጂ እንዲህ ካለ ቦታ ነው ያለው» አለው። መኮንኑም ዲያቆኑን አስመጥቶት መጽሐፉን ቢደግምላት ድናለች። ይህ ዲያቆን ጌላ ላይ በሐገረ ሮሜ ለኤጲስ ቆጶስነት በቅቷል። ዲያቆን ክህነቱን ከጠበቀ እግዚአብሔርና ቅዱሳን እንዲህ ይጠብቁታል። (ስንክታሕፄ ፤ ራእ.፩+፫ ትር)

«ክህነትን መጠበቅ» በሚል ርዕስ ስለ ዲያቆናት አብልጠን መናገራችን «ቂስ ነበርኩ» ከሚለው ይልቅ «ዲያቆን ነበርኩ» የሚለው ይበዛልና ነው። ለመጠቅለል ያህል ዲያቆናት ወደ በለጠችው መዓርገ ቅስና ለመድረስ የሚተጉና የሚማሩ በዲቆናቸው ዘመን ቀሳውስትን በአባትነት የሚያከብሩና የሚታዘዙ ሲሆኑ ይገባል። ሐዋርያው በመልእክቱ «ወከማሁኒ አንተው ወራዙት ተኮነኑ ለእለ ይልሕቁክሙ / እንዲሁም ነበዞች ሆይ ለሽማግሌዎች ተገዙ» በማለት ዲያቆናት ከእነርሱ በላይ ላሉ ለቀሳውስት እንዲገዙ አገዟል። (፩ኛ ጴጥ ር+፭) «አሁን በወለደች ታርፋለች» እንዲሉ ዲያቆናት ለቀሳውስት ተግተው በመርዳት ቡራኬን የሚቀበሉ «ክህነትህን ይባርክልህ!» የሚሉት ሊሆኑ ያስፈልጋል።

የመማር ፈቃደኝነትና ፍቅረ ቤተ ክርስቲያን የሌለው ካልሆነ በቀር የዛሬ ዲያቆን የነገ ቂስ ለመሆን እንደሚሻና እንደሚሆን

ይጠበቃል። ይህን በመጽሐፍ ቅዱስ በምሥጢር ተጽፎ እናገኘዋለን። በትንቢተ ዘካርያስ ፻፩+፩ ላይ «በእግዚአብሔር ቤት ያሉ ምንቸቶች በመሠዊያው ፊት እንዳሉ ዳካሞች ይሆናሉ። . . . የሚሠዉትም ሰዎች ሁሉ ይመጣሉ።» ተብሎ ተጽፎአል። በዚህ ሥፍራ «በእግዚአብሔር ቤት ያሉ ምንቸቶች» የተባሉት ዲያቆናት ሲሆኑ «በመሠዊያው ፊት ያሉ ዳካሞች» ደግሞ በታቦተ ምሠዋቦ ፊት የሚቆሙ ቀሳውስት ናቸው። ዓረፍተ ነገሩም (የነገሩ ማረፊያም) ዲያቆናት እንደ ቀሳውስት ይሆናሉ ነው። «የሚሠዉት ሰዎች ይመጣሉ» ሲልም እግዚአብሔር የሚሻውን መሥዋዕት (የተሰበረ መንፈስን) በንስሐ በኑዛዜ ለማቅረብ ምእመናን ወደ እነርሱ የሚመጡ መሆናቸውን ነው። ስለዚህ በዲቆና ሳሉ ለቀሳውስት ተግቶ ማገልገልና መታዘዝ ብድራትን ሰፍሮ ቆጥሮ በሚሰጥ አምላክ ፊት ብድርን ማቆየት ነው።

የካህን ኑሮ ጥንቃቄ የሚያሻው እንደመሆኑ አንድም በእንስራ ይመሰላል። እንስራ «ከእግዚአብሔር ብቻ የሚገኝ ውኃ ማምጫ ነው። እንስራ ዘወትር በመመላለስ ከዓለት ጋር ሊጋጭ ስለሚችል ተጠነቅቀው ካልጠበቁት መሰበር ከሌላው ሽክላ ሁሉ በእንስራ ላይ ይጸናበታል። ካህንም እንዲሁ ከጽኑዕ አለት ከእግዚአብሔር ፊት የሚቀርብ ነውና ካልተጠነቀቀ ከሰው ልጆች ሁሉ ይልቅ መቀጣትና መቀሰፍ በእርሱ ላይ ይጸናበታል ፤ ለሥጋዊ ምኞቱ ሲል አገልግሎቱን ለሥጋዊ ጌቶች ቢያደርግ ግን እንደ እንስራው ይሰበራል።» (ፍኖተ አአምሮ)

ካህን ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያንን እንዲጥስ የሚያደርጉ አስገዳጅና አሳማኝ ምክንያቶች ቢገኙት እንኳ ለክህነት ጋላፊነቱ በማድላት ያከበረውን አምላክ ማክበር አለበት። ብዙ ሥጋዊ ፈተናዎችንና ምክንያቶችን ተቋቁመው ክህነታቸውን ጠብቀው ሥርዓቱን አውቀው የሚኖሩ ካህናት እግዚአብሔር በሰማይ ከሚሰጣቸው ክብር ባሻገር በምድርም ሞገስን ያድላቸዋል። እንደ አባ ብንያሚ፡-

በደቡብ ግብፅ በሀገረ ቱና ይኖር የነበረው ይህ አባት ከሀንቱን ጠብቆ ሥርዓቱን አውቆ የሚኖር ነበር። ከዕለታት በአንድ ቀን ልብሰ ተክህኖ ለብሶ ቤተ መቅደስ ከገባ በኋላ «አባትህ ታም ለምት ቀርጧል ! አርሱንም ለምጡልኝ ብሏል» ብለው መልእክተኞች ነገሩት ቀሲስ ብንያሚ ግን «የቁርባኑን ሥርዓት ሳልፈጽም ልብሰ ተክህኖውን አላወልቅም እግዚአብሔር ከፈቀደ ከመሞቱ በፊት ይቆየኛል ! ካልፈቀደ ግን እግዚአብሔር የወደደው ይሁን!» ብሎ ለእግዚአብሔር ሥርዓት መፈጸም አደላ። በዚህም የአባ ብንያሚ ከህጉ የተባረከ በመሆኑ ልብሱ እጅግ መልካም መዓዛ ይሸት ነበር።

ለዚህም ነው እመቤታችን «መዓዛ ጽጊያት ጥዕምት እም ሂና ልብሱ ለአባ ብንያሚ / ከአባ ብንያሚ የልብስ መዓዛ ይልቅ የሚበልጥ መዓዛ ያለኸ» ተብላ የምትመሰገነው (ማኅሌተ ጽጌ) በዚህ አባት ታሪክ ብዙ ሥጋዊ ፈተናዎችና አስገዳጅ ማኅበራዊ ችግሮችን ተቋቁሞ የከህነት ሥልጣን ማከበርን ሥርዓተ ቤተ ክርስቲያንን ማስከበርን መማር ይቻላል።

ስለዚህም ካህን ቃለ እግዚአብሔርን ከአንደበቱ የማይለይ የንስሐ መምህር ፤ ሥልጣኑን የሚያክብር ፤ በአምላኩ ፊት በቅንነት የሚመለስ ፤ በእግዚአብሔር ቤት ሁሉ የታመነ መሆን አለበት እንደ ሌዊ። «በእውነት ሕግ በአፋ ውስጥ ነበረች ፤ በክንፈሩም ውስጥ በደል አልተገኘበትም። ከአኔም ጋር በሠላምና በቅንነት ሄደ። ብዙ ሰዎችንም ከኃጢአት መሰሰ።» ብሎ ስምላክ መስክሮለታልና። (ሚል ፪+፭)

ምዕራፍ አምስት

የንስሐ አባትና የንስሐ ልጅ (ንስሐ እና ሥርዓተ ኑዛዜ)

በንስሐ ሂደት የካህኑ ድርሻ

፩. መልካም እረኛ መሆን

❖ ምሕረት መንፈሳዊን በማድረግ!

«ምሕረት መንፈሳዊ» ማለት ክፉ ግብር በጎ ግብር መስፈቸው እየሠሩ ለሚኖሩት ለጋጥአን መራራት ማዘን ነው። (ማቴ ፭+፯ ትር) በመጽሐፍ «እርስ በእርሳችሁ ኃጢአታችሁን ተናዘዙ» (ያዕ ፭+፲፮) ተብሎ የተነገረው ናዛዜው ካህን ከተነሳራው ጋር በባሕርይ አንድ ስለሆኑ መሆኑን ቀደም ሲል ተመልክተናል። ስለዚህ ካህን በባሕርይ የሚመስሉትን ምእመናንን በደል ሲሰማ በባሕርይው ከእነርሱ ጋር አንድ መሆኑ እንዲራራላቸው ችግራቸውንም እንዲረዳ ያደርገዋል።

ለዚህ ነው ለመናንያን መናኒ ካህን ፤ ለሰብአ ዓለም ደግሞ ሕጋዊ ካህን /ያገባ/ መምህረ ንስሐ እንዲሆናቸው የሚመክረው። ካህኑ እንደ ምእመናኑ በነገር ሁሉ የሚፈተን በመሆኑ ለምእመናን ድካም ሊራራ ይገባዋል። በመራራቱም ኃጢአታቸውን ለመናዘዝ እንዲበረታቱ